

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 9.7.2021
C(2021) 4997 draft

ANNEX 1

BILAGA

till

kommissionens genomförandebeslut

om antagandet av det fleråriga arbetsprogrammet för perioden 2021-2024 för Life-programmet

Flerårigt arbetsprogram för genomförandet av Life-programmet under perioden 2021–2024

Förkortningar och akronymer	2
1. INLEDNING	4
2. STRUKTUR	5
2.1 Delprogrammet Natur och biologisk mångfald och tillhörande insatsområden	6
2.2 Delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet och tillhörande insatsområden	8
2.3 Delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar och tillhörande insatsområden	11
2.4 Delprogrammet Övergång till ren energi och tillhörande insatsområden	13
3. FÖRDELNING AV MEDEL	15
4. BIDRAG	16
4.1 Verksamhetsbidrag	17
4.1.1 Standardåtgärdsprojekt	17
4.1.2 Strategiska projekt	19
4.1.3 Projekt för tekniskt bistånd (TA)	22
4.1.4 Andra åtgärder	25
4.2 Inlämning och urvalsförfarande för verksamhetsbidrag	26
4.2.1 Förfarande i ett steg för standardåtgärdsprojekt, projekt för tekniskt bistånd och andra åtgärder	26
4.2.2 Tvåstegsförfarande för standardåtgärdsprojekt	28
4.2.3 Tvåstegsförfarande för strategiska projekt	30
4.3 Driftsbidrag	32
4.4 Inlämning och urvalsförfarande för driftsbidrag	33
4.5 Preliminär tidsplan för ansökningsomgångarna	35
5. ANDRA FORMER AV FINANSIERING	36
5.1 Upphandlingskontrakt	36
5.2 Priser	36
5.3 Verksamhet till stöd för investeringar, inklusive blandfinansiering	37
5.3.1 Stöd till finansiering av tekniskt bistånd för investeringar inom miljö och klimat	37
5.3.2 Stöd för finansiering av energieffektiva och förnybara energiinvesteringar	38
5.4 Stöd till finansiering av andra åtgärder inom indirekt förvaltning	39

5.4.1	Ekonomiskt stöd för annan indirekt förvaltningsverksamhet inom miljö- och klimatområdet	39
5.4.2	Ekonomiskt stöd för att aktivera investeringar från den privata sektorn inom energieffektivitet	40
5.5	Projekt som finansieras genom andra finansieringsformer som ska inkluderas i de 85 % som anges i artikel 9.3.....	40
6.	KUMULATIV FINANSIERING	41

Förkortningar och akronymer

Bestverksamhetsbidrag för biologisk mångfald i de yttersta randområdena och i utomeuropeiska

länder och territorier

Deep..... *De-risking Energy Efficiency Platform*

.....

.....

EIB..... Europeiska investeringsbanken

Elenainstrumentet..... europeiskt lokalt energistöd

EIT..... Europeiska institutet för innovation och teknik

ETS..... EU:s utsläppshandelssystem

Emas..... Miljölednings- och miljörevisionsordning

FAO..... FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation

Fise..... skogsinformationssystemet för Europa

IKT..... informations- och kommunikations-
..... teknik

IEA..... Internationella energiorganet

IUCN..... Internationella naturvårdsunionen

.....

Lucas..... statistisk ramundersökning av markanvändning och marktäckning

.....

OECDOrganisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

OEF..... organisationers miljöavtryck (*Organizational Environmental Footprint*)

OEFSR.....sektorsregler för organisationers miljöavtryck (*Organizational Environmental Footprint Sector Rules*)

PEF projekts miljöavtryck (*Project Environmental Footprint*)

PEFCRregler för produktkategoriers miljöavtryck (*Product Environmental Footprint Category Rules*)

SAP..... standardåtgärdsprojekt (*Standard Action Projects*)

SIPstrategiska integrerade projekt (*Strategic Integrated Projects*)

SNAP..... strategiska naturprojekt (*Strategic Nature Projects*)

TA-CAPprojekt för tekniskt bistånd för kapacitetsuppbyggnad hos medlemsstaternas myndigheter (*Technical Assistance projects for Capacity building of MS authorities*)

Taiex Byrån för tekniskt bistånd och informationsutbyte

TA-PP.....projekt för tekniskt bistånd för utarbetande av strategiska naturplaner och strategiska integrerade projekt (*Technical Assistance projects for the preparation of SNAPs and SIPs*)

TA projektprojekt för tekniskt bistånd (*Technical Assistance projects*)

TA-Rprojekt för tekniskt bistånd för projekt inom reproduktion och utökning av resultat (*Technical Assistance projects for projects Replication of and up-scaling of results*)

EUF-fördraget..... fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

UNFCCC FN:s ramkonvention om klimatförändringar

UnepFN:s miljöprogram

WHO..... Världshälsoorganisationen

.....

1. INLEDNING

Enligt artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/783 av den 29 april 2021 om inrättande av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EU) nr 1293/2013 (nedan kallad *Life-förordningen*) ska Life-programmets allmänna mål vara att bidra till övergången till en hållbar, cirkulär, energieffektiv, klimatneutral och klimattålig ekonomi baserad på förnybar energi, och till att skydda, återställa och förbättra kvaliteten på miljön, inklusive luften, vattnet och marken, stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald samt få bukt med förstöringen av ekosystem, bland annat genom att stödja genomförandet och förvaltningen av Natura 2000-nätverket, för att därigenom bidra till en hållbar utveckling. Life-programmet ska också stödja genomförandet av allmänna handlingsprogram som antagits i enlighet med artikel 192.3 i EUF-fördraget.

I detta avseende är syftet med Life-programmet i sin helhet att nå målen i den europeiska gröna given¹, vars syfte är följande:

- Omvandla EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där det inte finns några nettoutsläpp av växthusgaser senast 2050 och där den ekonomiska tillväxten är frikopplad från resursanvändningen.
- Den ska skydda, bevara och förbättra EU:s naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter.

Life-programmet kommer att bidra till dessa prioriteringar genom sina fyra delprogram, främst genom att

- främja och integrera genomförandet av EU:s politiska mål för att bromsa och vända utvecklingen mot färre livsmiljöer och arter i det vilda i alla sektorer, samt målen för 2030 enligt strategin för biologisk mångfald,
- stötta omställningen till en cirkulär ekonomi samt skydda och förbättra kvaliteten på EU:s naturresurser, som bland annat inkluderar luft, mark och vatten,
- stötta genomförandet av ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030, EU:s mål om klimatneutralitet 2050 samt den nya EU-strategin för anpassning till klimatförändringarna,
- bygga upp kapaciteten, stimulera investeringar och ge stöd till genomförandet av politik som är inriktad på energieffektivitet och småskalig förnybar energi.

I det fleråriga arbetsprogrammet för 2021–2024 beaktas erfarenheter från föregående Life-program och resultaten från samråd med berörda parter som genomförts inom ramen för utarbetandet av programmet.

Det innehåller även följande nyheter som införts genom Life-förordningen:

- Stärkta åtgärder för natur och biologisk mångfald genom en ökad räckvidd och ett särskilt stöd för samordnade åtgärdsprogram i medlemsstaterna. Detta kommer att bidra till ambitionen för den biologiska mångfalden genom ett årligt stöd på 7,5 % under 2024 samt 10 % under 2026 och 2027 inom den fleråriga budgetramen för att kunna uppnå målen för den biologiska mångfalden².

¹ COM(2019) 640 final.

² Se ”Interinstitutionellt avtal av den 16 december 2020 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning samt om nya egna medel, inbegripet en färdplan för införandet av nya egna medel”, EUT L 433 I, 22.12.2020, s. 28.

- Ett mål på 61 % för kostnader till stöd för klimatmål enligt ambitionen om att uppnå klimatneutralitet 2050.
- Stärkta åtgärder inom energieffektivitet och förnybar energi.
- Större möjligheter för synergier med andra fonder och program, särskilt genom spetskompetensstämpeln och kumulativ finansiering.
- Ökade insatser för att uppfylla samhällsutmaningar genom att samordna åtgärder med Horisont Europa, särskilt programmets uppdrag till stöd för den europeiska gröna given (klimatanpassning, klimatneutrala städer, hav och jordar).
- Ett större geografiskt område som inkluderar utomeuropeiska länder och territorier.

Det fleråriga arbetsprogrammet omfattar perioden 1 januari 2021–31 december 2024.

Arbetsprogrammets struktur följer innehållet som anges i artikel 18.2 i Life-förordningen och gäller endast underprogrammen separat, vid behov.

I programmet fastställs en detaljerad ram för utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter och det ger även en bild av verksamheten inom Life-programmet under fyra år, för att göra det enklare för potentiella berörda parter att delta.

Större delen av verksamheten inom Life-programmet kommer att genomföras direkt av kommissionens avdelningar eller via ett genomförandeorgan. Genomförandeorganet agerar inom ramen för de befogenheter som delegerats av kommissionen och under dess tillsyn. Det övergripande ansvaret för programmet kommer att ligga kvar hos kommissionen.

2. STRUKTUR

Enligt artikel 4 i Life-förordningen är Life-programmet uppdelat i två områden: Miljö och Klimatpolitik. Dessutom finns det fyra delprogram:

1. Inom området Miljö:

- Delprogrammet Natur och biologisk mångfald.
- Delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet.

2. Inom området Klimatpolitik:

- Delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar.
- Delprogrammet Övergång till ren energi.

Under det aktuella fleråriga arbetsprogrammet har en budget på 1,801 miljarder euro avsatts till miljöområdet medan 1,0325 miljarder euro har avsatts till klimatpolitik³.

Varje delprogram beskrivs nedan med tillhörande mål och åtgärdsområden.

Vid genomförandet av varje delprogram kommer kommissionen att försöka säkerställa att varje åtgärd uppfyller den gröna principen om att ”inte orsaka skada”⁴ och att de inte påverkar målen för de andra delprogrammen negativt⁵, samtidigt som man vill skapa synergier för en helhetsvision för miljön.

³ Dessa belopp inkluderar inte stödutgifterna, som uppgår till 106 miljarder euro, under perioden för det fleråriga arbetsprogrammet.

⁴ Se https://ec.europa.eu/info/publications/communication-european-green-deal_sv.

⁵ Till exempel genom att beakta Europeiska kommissionens arbete för en hållbar ekonomi, inklusive EU:s taxonomi (https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_sv).

2.1 Delprogrammet Natur och biologisk mångfald och tillhörande insatsområden

Enligt programmets specifika mål i artikel 3.2 i Life-förordningen har delprogrammet Natur och biologisk mångfald följande syfte:

- Utveckla, visa, främja och stimulera uppskalningen av innovativ teknik, metoder och tillvägagångssätt (inklusive naturbaserade lösningar och metoder för ekosystem) för att nå målen som angetts i unionslagstiftning och politik om eller relaterad till natur och biologisk mångfald, och att bidra till kunskapsbasen och till tillämpningen av bästa praxis, inklusive genom att stötta nätverket Natura 2000.
- Stödja utarbetandet, genomförandet, övervakningen och upprätthållandet av unionens relevanta lagstiftning och politik om eller relaterad till natur och biologisk mångfald, inbegripet genom att förbättra styrningen på alla nivåer, i synnerhet genom att öka de offentliga och privata aktörernas kapacitet och det civila samhällets deltagande, samtidigt som vederbörlig hänsyn tas till möjliga bidrag från medborgarforskning⁶.
- Att fungera som en katalysator för storskalig spridning av framgångsrika lösningar och metoder för att genomföra relevant unionslagstiftning och politik om natur och biologisk mångfald, genom att kopiera resultaten och integrera tillhörande mål i annan politik samt i verksamhet inom offentlig och privat sektor, genom att samordna investeringar och förbättra tillgången till finansiering.

Life har varit ett viktigt verktyg till stöd för genomförandet av fågel- och habitatdirektiven sedan 1992 och har varit behjälpligt och i vissa fall avgörande för att säkerställa inrättandet av Natura 2000-nätverket.

Kontrollen av ändamålsenligheten i naturvårdsdirektiven⁷, handlingsplanen för naturen, människorna och näringslivet⁸ samt EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030⁹ understryker behovet av ökad finansiering för natur och biologisk mångfald.

Delprogrammet Natur och biologisk mångfald kommer att bidra till att uppnå EU:s mål för skydd, underhåll och återställande av unionens naturkapital i ekosystemen till havs, i sötvatten och på land, i enlighet med konventionen om biologisk mångfald¹⁰, och Bernkonventionen¹¹. Det kommer även att bidra till att uppnå målen i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030¹², EU:s fågel¹³- och habitatdirektiv¹⁴, förordningen om invasiva främmande arter¹⁵ samt

⁶ Vetenskapligt arbete som genomförs av allmänheten, ofta i samarbete med eller under ledning av forskare och vetenskapliga institutioner.

⁷ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2016) 472 final av den 16 december 2016 om kontroll av ändamålsenligheten i EU:s naturvårdslagstiftning (fågeldirektivet och habitatdirektivet) – Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (nedan kallat *kontrollen av ändamålsenligheten i fågel- och habitatdirektiven*).

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *En handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet* (COM(2017) 198 final av den 27 april 2017).

⁹ COM(2019) 640 final. Se https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_sv.

¹⁰ Godkänt genom rådets beslut 93/626/EEG av den 25 oktober 1993 om ingående av konventionen om biologisk mångfald (EGT L 309, 13.12.1993, s. 1).

¹¹ Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö som godkänts genom rådets beslut 82/72/EEG av den 3 december 1981 om ingående av Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (EGT L 38, 10.2.1982, s. 1).

¹² Se https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_sv.

relevanta mål enligt ramdirektivet om en marin strategi¹⁶, ramdirektivet för vatten¹⁷ och den europeiska strategin för de yttersta randområdena¹⁸.

Ett preliminärt belopp på 1,1035 miljarder euro har tilldelats delprogrammet Natur och biologisk mångfald för perioden 2021–2024.

Delprogrammet för Natur och biologisk mångfald kommer främst att genomföras med följande åtgärder:

1. En fortsättning på den traditionella bottom-up-strategin som syftar till att genomföra praktiska och ändamålsenliga åtgärder för att förbättra bevarandestatusen för arter och livsmiljöer, ekosystemens välstånd och tillhörande insatser, genom medfinansiering av standardåtgärdsprojekt (se avsnitt 4.1.1 nedan). Alla standardåtgärdsprojekt bör utformas för att som en direkt effekt av deras genomförande, konkreta förbättringar för arter, livsmiljöer och ekosystem samt relaterade tjänster, definieras mot bakgrund av specifika och mätbara mål (SMART). Standardåtgärdsprojekt är främst inriktade på följande: 1) områdesbaserade bevarandeåtgärder och åtgärder för återställande ("utrymme för naturen") och 2) ytterligare specifika åtgärder för arter och ekosystem/livsmiljöer utöver de grundläggande åtgärderna ("skydd av våra arter och livsmiljöer").
2. En fortsättning på den integrerade strategin för att stötta det fullständiga genomförandet av nationella eller regionala prioriterade planer för åtgärder¹⁹ och andra planeringsinstrument som är kopplade till EU:s politik om biologisk mångfald, genom strategiska naturprojekt (se avsnitt 4.1.2 nedan). Strategiska naturprojekt omfattar kapacitetsuppbyggnad och integreringsåtgärder, bland annat genom att mobilisera andra finansieringskällor för natur och biologisk mångfald. De strategiska naturprojekten kan även inkludera särskilda bevarandeåtgärder, särskilt där dessa inte kan stöttas genom att mobilisera ytterligare finansiering från andra EU-finansieringsprogram (se avsnitt 4.1.2 om strategiska naturprojekt nedan).
3. Ett strukturerat tillvägagångssätt till stöd för genomförandet av särskilda politiska prioriteringar, genom riktade ansökningsomgångar under "Andra åtgärder" (se avsnitt 4.1.4 nedan).
4. Projekt för tekniskt bistånd som anges i avsnitt 4.1.3 nedan.

De åtgärder som angetts ovan kan omfatta följande:

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7).

¹⁴ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7).

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EUT L 317, 4.11.2014, s. 35).

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi) (EUT L 164, 25.6.2008, s. 19).

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).

¹⁸ Se meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken: *Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden* (COM(2017) 623).

¹⁹ Inrättade enligt artikel 8 i direktiv 92/43.

- (1) Åtgärder för att främja och stötta områdesbaserat bevarande och återställande ("utrymme för naturen").
- (2) Ytterligare specifika åtgärder för särskilda arter ("skydda våra arter").
- (3) Förvaltning för att underlätta beteendeförändringar och/eller förändra praxis eller förvaltning av jord, land och vatten, inklusive i havsområden, samt bevarandet av naturresurser, vilket kan ske genom stöd till genomförandet av den europeiska strategin för biologisk mångfald för 2030²⁰ samt den kommande skogsbruksstrategin för Europeiska unionen för att samordna målen för biologisk mångfald i berörda sektorer, för att bygga upp kapacitet på alla nivåer och för att förbättra kunskapen om natur och biologisk mångfald, inklusive för övervakning, granskning och rapportering, bedömning och efterhandsutvärderingar.
- (4) Efterlevnad av miljöregler och tillgång till rättslig prövning.

Åtgärderna ovan kommer bland annat att fokusera på genomförandet av EU:s habitat- och fågeldirektiv samt förordningen om invasiva främmande arter, att vända den negativa utvecklingen för pollinerare, återställa skadade och kolrika ekosystem samt förbättra skogarnas hälsa och återhämtningsförmåga.

2.2 Delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet och tillhörande insatsområden

De specifika målen för delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet är följande:

- Att utveckla, demonstrera och främja innovativa tekniker, metoder och tillvägagångssätt för att uppnå målen i unionens lagstiftning och politik på miljöområdet, och att bidra till kunskapsbasen och i förekommande fall tillämpningen av bästa praxis.
- Att stödja utarbetandet, genomförandet, övervakningen och upprätthållandet av unionens relevanta lagstiftning och politik på miljöområdet, inbegripet genom att förbättra styrningen på alla nivåer, i synnerhet genom att öka de offentliga och privata aktörernas kapacitet och det civila samhällets deltagande.
- Att fungera som en katalysator för det storskaliga införandet av framgångsrika tekniska och politikrelaterade lösningar för att genomföra unionens relevanta lagstiftning och politik på miljöområdet, genom att reproducera resultat, integrera dithörande mål i andra politikområden samt i den offentliga och privata sektorns verksamhet, mobilisera investeringar och förbättra tillgången till finansiering.

Syftet med det här delprogrammet är att underlätta omställningen till en hållbar, cirkulär, energieffektiv och klimattålig ekonomi, en miljö fri från gifter och för att skydda, återställa och förbättra miljöns kvalitet.

Det kommer att bidra till relevanta unionsprioriteringar genom följande:

- Minskad resursförbrukning och en enklare omställning till en hållbar, cirkulär, giftfri, energieffektiv och klimattålig miljö.
- Utveckling av cirkulära system, enligt den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin²¹ och återspeglning av inriktningen på hållbara produkter, material och

²⁰ COM(2019) 640 final.

²¹ COM(2020) 98 final *En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin för ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa.*

energiintensiva sektorer samt cirkulära affärsmodeller för att bevara dess värde. Särskild hänsyn kommer att tas till projekt från EU:s yttersta randområden och öar.

- Minskad generering av avfall i enlighet med ramdirektivet om avfall²² och minskning av farligt avfall enligt EU:s åtagande genom Baselkonventionen²³.
- Förbättrad avfallshantering när det gäller insamling och förvaring av avfall, återvinningsalternativ och kassering vid livscykelns slut, inklusive på öar, i avlägsna kust- eller landområden, samt de yttersta randområdena där avfallshanteringen innebär särskilda utmaningar.
- Minskade föroreningar i luft och hav, för att säkerställa att EU-medborgarna har ren luft och rena hav i enlighet med unionslagstiftningen och målen i handlingsplanen för nollföroreningar.
- Uppnå och upprätthålla en god status för unionens vattenförekomster.
- Säkerställa rent ytvatten och grundvatten, i tillräckliga mängder för människor och andra arter, inklusive genom att öka effektiviteten i vattenanvändningen.
- Minska produktionen och användningen av skadliga kemikalier samt utsläppen från dessa, och minska människors och miljöns exponering.
- Främja utveckling, marknadsföring och spridning av säkra och hållbart utformade ämnen, material och produkter.
- Minska exponeringen för skadliga bullernivåer.
- Skydda kvaliteten på EU:s mark, förebygga markförstöring och öka markernas motståndskraft för klimathot samt bekämpa ökenspridning genom hållbar hantering av jord och mark, sanering från markföroreningar och genom att stärka förmåga att förbättra vattenkvaliteten genom minskade kväveläckage och att minska utsläppen genom koldioxidlagring och förebygga samt begränsa hårdgörning av marken.

Ett vägledande belopp på 697,5 miljoner euro har tilldelats delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet under perioden 2021–2024.

Beloppet kommer främst att användas för att finansiera strategiska handlingsplaner, strategiska integrerade projekt och andra åtgärder med fokus på följande:

- Cirkulär ekonomi, inklusive återvinning av material från avfall, för att påskynda omställningen till en miljö som är cirkulär, klimatneutralt hållbar och giftfri, där
 - ✓ värdet av produkter, material och resurser ska maximeras och behållas i ekonomin under så lång tid som möjligt,
 - ✓ tillverkning och användning av produkter är hållbar och
 - ✓ generering av avfall och förekomsten av skadliga ämnen minimeras.

Detta inkluderar åtgärder för produkter som är säkra och hållbara i sin utformning, för cirkulär och hållbar produktion och konsumtion samt åtgärder för att öka reparationer, återanvändning, återtillverkning och återvinning av material och produkter. Det inkluderar hållbar teknik, verktyg och metoder som utvecklats inom området för en hållbar blå ekonomi, som förbättrad möjlighet till återvinning av förnybara

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

²³ <http://www.basel.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1275/Default.aspx>.

energiinfrastrukturer till havs eller reparation/återanvändning av fiskenät och biprodukter inom fiske/jordbruk (t.ex. fiskfjäll, snäckor etc.).

Det innehåller även åtgärder för att stötta utvecklingen av cirkulära affärsmodeller²⁴ samt kortare och mer mångfacetterade leveranskedjor som minimerar miljöpåverkan och minskar beroendet av externa källor. Dessa åtgärder bör baseras på omfattande insatser som fokuserar på hela livscykeln för produkter och material.

När det gäller återvinning av resurser från avfall inbegriper detta åtgärder i enlighet med avfallshierarkin för att förebygga avfall, att öka reparationer och återanvändning, bättre sortering och dekontaminering av avfallsflöden, samt en ökad och säker återvinning av material och produkter med hög kvalitet genom tydliga och omfattande separata insamlingssystem.

Mot bakgrund av den omfattande resursanvändningen och den höga cirkulära potentialen ska man fokusera särskilt på viktiga produktvärdekedjor²⁵ som textil, kemikalier (inklusive plast), konstruktion och byggnader, elektronik samt informations- och kommunikationsteknik, batterier och fordon genom insatser som ska genomföras på samtliga nivåer i de berörda livscyklerna och även inkludera berörda parter.

- Miljö och hälsa: Hållbar förvaltning som baseras på ett långsiktigt skydd av naturresurser och råmaterial, miljövänlig tillverkning av varor och tillhandahållande av tjänster för att eliminera, förebygga eller minimera de skadliga och negativa effekterna på unionsmedborgarnas hälsa och välbefinnande. Dessutom vill man förbättra livskvaliteten, miljön och ekosystemen till havs och på land, vilket inkluderar följande:
 - Hav och vatten. Skydd och förbättring av vattenkvalitet i grund- och ytvatten samt förebyggande och eliminering av förorenande ämnen i hav och vatten för att kunna uppnå och upprätthålla en god kemisk och ekologisk status för unionens samtliga vattenförekomster, inklusive våtmarker och marina miljöer. Dessutom genomförs ett aktivt arbete för att säkerställa vattenmängden samt för att minska all påverkan på vattenförekomsterna.
 - Luft och buller. Skydd av luft och förbättrad luftkvalitet genom att förebygga och/eller minska luftföroreningar och buller, särskilt i stadsmiljöer.
 - Mark. Återställande, sanering, skydd och förbättring av markhälsa, inom naturliga eller förvaltade gränser för ekosystemen, för att tillhandahålla ekosystemtjänster, särskilt för att upprätthålla produktiviteten för växter och djur, upprätthålla eller förbättra vatten- och luftkvalitet, samt ge stöd till människors hälsa och livsmiljöer samt förebygga markförlust.
 - Hantering av kemikalier. En mer hållbar användning av kemiska ämnen och blandningar, fristående och i varor och slutprodukter (inklusive t.ex. bekämpningsmedel, gödningsmedel, antimikrobiella medel och nanomaterial), bättre information om slutprodukternas kemiska innehåll, olycksförebyggande åtgärder samt tillhörande inköpsinformation, vilket även inbegriper främjande av kopplingen mellan riskhantering för kemikalier, materialens cirkularitet och klimatförändringarna.

²⁴ Affärsmodeller som skapas för att produkter och material ska kunna användas så länge som möjligt samt att deras användning ska intensifieras för att skapa ett så stort värde som möjligt.

²⁵ Enligt COM(2020) 98 final.

- Miljöstyrningsprojekt för att stimulera till beteendeförändringar som kommer att underlätta genomförandet av den europeiska gröna given²⁶, kapacitetsuppbyggnad på samtliga nivåer, vilket även inkluderar civilsamhället, integrering av miljömål, åtgärder för cirkularitet och resurseffektivitet inom berörda sektorer, förbättrad kunskapsbas inom miljö, inklusive miljöanpassning av investeringar, miljöövervakning, bokföring och rapportering samt att bidra till politisk övervakning, bedömning och efterhandsutvärderingar.
- Det övergripande initiativet Ett nytt europeiskt Bauhaus. Detta kommer att vara ett projekt inom miljö, ekonomi och kultur där man kombinerar design, hållbarhet, tillgänglighet och överkomlighet för att bidra till genomförandet av den europeiska gröna given. Inom initiativet kommer man även att ta hänsyn till delar som rör natur och biologisk mångfald.

2.3 Delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar och tillhörande insatsområden

De specifika målen för delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar är följande:

- Utveckla, demonstrera och främja innovativa tekniker, metoder och tillvägagångssätt för att uppnå målen i unionens lagstiftning och politik om klimatåtgärder, och att bidra till kunskapsbasen och tillämpningen av bästa praxis.
- Stödja utarbetandet, genomförandet, övervakningen och upprätthållandet av unionens relevanta lagstiftning och politik om klimatåtgärder, inbegripet genom att förbättra styrningen på alla nivåer, i synnerhet genom att öka de offentliga och privata aktörernas kapacitet och det civila samhällets deltagande.
- Att fungera som en katalysator för det storskaliga införandet av framgångsrika tekniska och politikrelaterade lösningar för att genomföra unionens relevanta lagstiftning och politik om klimatåtgärder, genom att reproducera resultat, integrera dithörande mål i andra politikområden samt i den offentliga och privata sektorns verksamhet, mobilisera investeringar och förbättra tillgången till finansiering.

Life-programmet ska bidra till unionens omställning till ett klimatneutralt och klimattåligt samhälle genom att stödja genomförandet av EU:s klimatpolitik som en del av den europeiska gröna given²⁷ och förbereda EU för klimatutmaningarna under de kommande åren och årtiondena.

Den vägledande budgeten som tilldelats delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar under perioden 2021–2024 är 505,5 miljoner euro. Den största delen kommer att gå till bidrag, särskilt men inte uteslutande till strategiska handlingsplaner och strategiska integrerade projekt.

Insatsområdena kommer att vara följande:

- Begränsning av klimatförändringar
 - Minskade utsläpp av växthusgaser, inklusive fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen, i enlighet med EU:s mål för klimatneutralitet och förbättrad energieffektivitet. Detta inkluderar även hantering av ramen för politik och marknad för utveckling och driftsättning av koldioxidsnåla eller

²⁶ COM(2019) 640 final.

²⁷ COM(2019) 640 final.

energieffektiva produkter och tjänster, samt främjande av omställningen i transportsektorn.

- Förbättra funktionen i EU:s utsläppshandelssystem.
- Ge stöd till verksamhet för hållbar användning av mark, skog, jord, sjöar och vatten, som minskar eller avlägsnar koldioxid från atmosfären.
- Utveckla och främja lösningar för att ta bort/skilja ur koldioxid från atmosfären. Koldioxidavskiljning och koldioxidupptag kan vara naturbaserade och kopplade till projekt för återställning, eller förlita sig på lagring i särskilda enheter eller användning av produkter med lång livslängd.
- Anpassning till klimatförändringar
 - Stöd till politisk utveckling för anpassningar, och förbättrade strategier och planer för anpassning på samtliga nivåer och inom alla sektorer, i enlighet med den nya EU-strategin för klimatanpassning²⁸.
 - Förbättra, främja och utöka användningen av de senaste verktygen och lösningarna för anpassning, riskbedömning, förvaltning och beslutsstöd. Övervakning, rapportering och utvärdering av anpassningar. Tillhandahålla verktyg för förhandsbedömning av projekt för att bättre identifiera anpassningsprojekt och förebyggandeprojekts positiva bieffekter och inverkan på ekonomin.
 - Stötta lanseringen av bärkraftiga naturbaserade lösningar för förvaltning av mark-, kust- och havsområden inklusive genom bedömning, vägledning, kapacitetsuppbyggnad samt användning av lämpliga ekonomiska metoder och produkter.
 - Metoder och lösningar för att anpassa städer och regioner till klimatförändringar, främst till stöd för EU:s borgmästaravtal och det globala borgmästaravtalet samt Europeiska klimatpakten.
 - Metoder och lösningar för att säkerställa en stabil och säker tillgång till sötvatten av hög kvalitet, förebygga torka, minska vattenanvändningen, skydda och återställa våtmarker samt förebygga översvämningar.
 - Lösningar för att klimatsäkra och förbättra motståndskraften i infrastrukturer och byggnader, inklusive genom att använda blå-grön infrastruktur och genom samarbete med standardiseringsorganisationer.
 - Stöd till beredskap för extrema väderhändelser, främst på lokal nivå och i de yttersta randområdena.
 - Främja finansieringsorgan och innovativa lösningar för att hantera klimatrelaterade risker, och offentligt-privat samarbete för att minska andelen klimatrelaterade ekonomiska förluster utan försäkring, inklusive genom att förbättra insamling och tillgång till klimatrelaterade uppgifter om ekonomiska förluster.
- Klimatstyrning och klimatinformation, som kommer att inkludera åtgärder som bidrar till att begränsa klimatförändringarna eller anpassningen.
 - Uppmuntra förändringar i beteende och praxis, samt förbättra människors kunskap och medvetenhet, främst genom stöd för att genomföra den europeiska

²⁸ COM(2021) 82 final.

klimatpakten ²⁹, integrering av utsläppsminskningar och åtgärder för resurseffektivitet i berörda sektorer.

- Utveckling och genomförande av klimat- och energistrategier eller strategier fram till mitten av århundradet på lokal, regional och nationell nivå.
- Förbättra övervakning, granskning och rapportering av växthusgaser och bidra till övervakning, bedömning och efterhandsutvärdering av politiken.
- Information om bästa praxis och ökad medvetenhet om hur klimatförändringarna kan begränsas och anpassas, inklusive klimatsäkring av investeringar och principer för infrastruktur.
- Utveckling av klimattjänster och främjande av klimatvetenskap.
- Utveckling och främjande av hållbara ekonomiska instrument och stöd för klimatdiplomati.

Delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar kan omfatta verksamhet inom energieffektivitet och förnybar energi, så länge som den inte redan ingår i delprogrammet Övergång till ren energi under samma år.

2.4 Delprogrammet Övergång till ren energi och tillhörande insatsområden

De specifika målen med delprogrammet Övergång till ren energi är följande:

- Utveckla, demonstrera och främja innovativa tekniker, metoder och tillvägagångssätt för att uppnå målen i unionens lagstiftning och politik om omställningen till hållbar och förnybar energi och en ökad energieffektivitet, och att bidra till kunskapsbasen och tillämpningen av bästa praxis.
- Stödja utarbetandet, genomförandet, övervakningen och upprätthållandet av unionens relevanta lagstiftning och politik om omställningen till hållbar och förnybar energi och en ökad energieffektivitet, inbegripet genom att förbättra styrningen på alla nivåer, i synnerhet genom att öka de offentliga och privata aktörernas kapacitet och det civila samhällets deltagande.
- Att fungera som en katalysator för det storskaliga införandet av framgångsrika tekniska och politikrelaterade lösningar för att genomföra unionens relevanta lagstiftning och politik om omställningen till hållbar och förnybar energi och en ökad energieffektivitet, genom att reproducera resultat, integrera dithörande mål i andra politikområden samt i den offentliga och privata sektorns verksamhet, mobilisera investeringar och förbättra tillgången till finansiering.

Delprogrammet kommer att finansiera verksamheten inom de särskilda områden som angetts i de årliga inbjudningarna för att lämna förslag, som baseras på förteckningen över prioriterade frågor. Annan verksamhet som är kopplad till energieffektivitet och förnybar energi, som inte omfattar de specifika kraven som definierats inom detta delprogram kan lämnas in till inbjudan inom delprogrammet för Begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

Delprogrammet kommer att syfta till att underlätta omställningen till en energieffektiv ekonomi som baseras på förnybar energi och som är klimatneutralt och resilient genom att finansiera samordnings- och stödåtgärder i Europa. Åtgärderna syftar till att bryta marknadsbarriärer som begränsar den socioekonomiska omställningen till hållbar energi,

²⁹ COM(2019) 640 final.

vanligen genom att engagera flera små och medelstora berörda parter, flera aktörer inklusive lokala och regionala offentliga myndigheter och ideella organisationer, samt konsumenter.

Delprogrammet kommer att bidra till att genomföra energirelaterade åtgärder inom den europeiska gröna given, inklusive initiativet Renoveringsvågen för byggsektorn. Programmet kommer att lägga särskild vikt på områden som inte är kopplade till de europeiska näten som EU:s yttre randområden. Programmet kommer att bidra till målen för en rättvis omställning genom att följa de områden och grupper som påverkas negativt av omställningen från fossila bränslen till ren energi, genom att öka kapaciteten hos aktörerna och uppmuntra till investeringar inom ren energi, främst inom energieffektivitet och hållbara och förnybara energikällor som är tillgängliga lokalt. Verksamhet som rör teknisk utveckling kommer inte att inkluderas³⁰.

Ett preliminärt belopp på 527 miljoner euro har tilldelats delprogrammet Övergång till ren energi för perioden 2021–2024.

En stor del av budgeten kommer att användas för att finansiera samordnings- och stödåtgärder inom bidrag för andra åtgärder under fyraårsperioden, medan möjligheten att finansiera strategiska handlingsplaner endast gäller från 2023.

Det kommer att omfatta följande insatsområden:

- **Skapa en nationell, regional och lokal ram till stöd för övergången till ren energi**

Att öka samordningen av förvaltningen för energiomställningen på olika nivåer genom att förbättra dialoger med flera berörda parter och för att förbättra kapaciteten hos offentliga myndigheter för att prestera inom nationella energi- och klimatplaner och/eller andra planer och strategier (t.ex. rättvisa omställningsplaner, långsiktiga renoveringsstrategier och strategier för elektrifiering av transportsystemet). Ge stöd till utveckling och effektivt genomförande av politik för ren energi, inklusive relevant unionslagstiftning om produkter och energikonsumenter, i EU och i tredjeländer. Stödåtgärder som kan användas för att inrätta bestämmelser om befogenhet som ingår i den europeiska lagstiftningen om ren energi.

- **Påskynda införandet av teknik, digitalisering, nya tjänster och affärsmodeller och förbättring av tillhörande yrkesmässiga färdigheter på marknaden för övergången till ren energi.**

Att stötta minskade koldioxidutsläpp från byggnader, industrier och tjänstesektorn, genom att främja marknadsspridningen av innovativa lösningar, inklusive digitalisering och cirkulär design som överensstämmer med målet om klimatneutralitet. Att påskynda övergången till ren energi genom att möjliggöra utvecklingen av nya mervärdetjänster och innovativa affärsmodeller. Införandet av teknik och innovativa lösningar behöver åtföljas av åtgärder för marknadshinder inklusive stöd till utveckling och driftsättning av nya färdigheter och ramar (märkning, intyg, tekniska och icke-tekniska standarder³¹, t.ex. för interoperabilitet).

- **Locka till sig privat finansiering av hållbar energi:**

För att öka investeringar inom hållbar energi behöver olika kapitalflöden tillgängliggöras genom att hantera både utbud och efterfrågan när det gäller finansiering och genom att använda offentliga medel på ett ändamålsenligt sätt. Insatser för efterfrågesidan inkluderar följande: Insamling av uppgifter, metod och evidensbaserad riskhantering. Samordning av

³⁰ Teknisk utveckling, forskning och innovation för ren energiomställning kommer att finansieras inom Horisont Europa.

³¹ Som Saref-ontologin <https://saref.etsi.org/>.

definitioner och mätning av hållbara investeringar. Utveckling av innovativa finansieringsformer, produkter, tjänster och praxis. Standardisering och sammanställning av projekt och investeringar. Förenkling av processen för investerare. Kapacitetsuppbyggnad och dialog. Verksamheten bör bidra till EU:s politik och lagstiftning inom hållbar finansiering³².

- **Stöd till utvecklingen av lokala och regionala investeringsprojekt:**

Bygga upp kapaciteten hos lokala offentliga myndigheter och privata investerare, främst grupper av investerare i gemenskapen. Underlätta dialog med finanssektorn för att skapa hållbara energiinvesteringar, bland annat genom anpassade åtgärder som bidrar till ett rättvist samhälle och till en rättvis energiomställning i de EU-regioner som är mest beroende av fossila bränslen eller koldioxidintensiva processer. Främja offentlig upphandling av energi- och resurseffektivt arbete, leveranser och tjänster. Stöd till anpassade metoder så att lokala aktörer kan utveckla investeringskoncept, genomföra innovationer i organisationen och sammanställa projekt. Förbättra marknadsförhållanden och utveckla nya integrerade tjänsteutbud för hållbar energi i byggnader, transporter, hamnar samt små och medelstora företag.

- **Inkludera och stärka medborgarna i övergången till ren energi:**

Stötta medborgarna så att de kan få en aktiv roll i övergången till ren energi, inklusive riktat stöd för gemensamma åtgärder, gemenskaps- och medborgarinitiativ samt för att utveckla nya energitjänster och sociala innovationer. Stärkt samarbete mellan lokala myndigheter och medborgarledda initiativ. Stödåtgärder som bidrar till att minska energifattigdomen. Främja medborgarnas kunskap om energi och hållbart energibeteende, särskilt hos de yngre generationerna.

3. FÖRDELNING AV MEDEL

Den fleråriga fördelningen av anslag inom varje delprogram mellan olika finansieringstyper (i miljoner euro) visas i tabellen nedan för perioden 2021–2024³³.

Mer information om fördelningen av anslag per typ av bidrag, inklusive maxbeloppet för strategiska naturprojekt och strategiska integrerade projekt presenteras i avsnitt 4.1.2 nedan.

I miljoner euro	Fördelade belopp till projekt i enlighet med artikel 9.3 i Life-förordningen			Annan verksamhet	Totalt(1)+(2)+(3)+(4)
	1) Projekt som finansieras med bidrag	2) Blandfinansieringsinsatser	3) Projekt som finansieras genom andra typer av finansiering		
Delprogrambelopp i miljoner euro				4) Verksamhet som finansieras genom upphandling och som inte omfattas av 3)	
1.Natur och biologisk mångfald	926,69	7,50	70,93	98,42	1 103,54

³² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_sv.

³³ För delprogrammet Övergång till ren energi kommer bidrag för andra åtgärder att inkludera samordnings- och stödåtgärder samt bidrag för identifierade stödmottagare enligt artikel 195 f i budgetförordningen.

2.Cirkulär ekonomi och livskvalitet	599,29	7,50	45,28	45,48	697,54
3.Anpassning och begränsning av klimatförändringar	419,07	0,00	45,25	41,20	505,52
4. Övergång till ren energi	412,22	0,00	85,00	29,86	527,08
TOTALT	2 357,27	15,00	246,46	214,96	2 833,68

Anmärkning: I dessa belopp ingår inte stödutgifter, som uppgår till 106 miljoner euro.

Fördelningen mellan de olika finansieringstyperna är endast vägledande. Ändringar kan göras inom följande gränser:

- I enlighet med artikel 5.4 i Life-förordningen ska minst 60 % av de budgetmedel som tilldelas projekt som stöds genom verksamhetsbidrag på området Miljö anslås till bidrag för projekt som stöder delprogrammet Natur och biologisk mångfald.
- I enlighet med artikel 9.3 i Life-förordningen ska minst 85 % av Life-programmets budget anslås till bidrag, till finansieringsinstrument i form av blandfinansieringsinsatser och till projekt som finansieras genom andra finansieringsformer i den omfattning som anges i avsnitt 5.5.

Åtgärderna som anslås i projekten enligt artikel 9.3 i Life-programmet uppgår till 2 372,27 miljoner euro, vilket utgör 83,7 % av Life-programmets budget (inklusive stödutgifter).

- Enligt artikel 18.4 i Life-förordningen ska kommissionen säkerställa att outnyttjade medel i en viss ansökningsomgång omfördelas mellan de olika typer av åtgärder som avses i artikel 11.2 inom samma område.

Ovanstående medel kan förvaltas genom direkt eller indirekt förvaltning inom budgetförordningens och Life-förordningens gränser.

4. BIDRAG

Det totala vägledande beloppet som avsatts till bidrag för perioden 2021–2024 är 2,35727 miljarder euro, där 97,65 % preliminärt tilldelats för verksamhetsbidrag och 2,35 % till driftsbidrag.

Siffror per typ av åtgärd och, där så är lämpligt, insatsområden, anges nedan. I enlighet med artikel 18.4 i Life-förordningen kan outnyttjade medel från en ansökningsomgång omfördelas mellan de olika typer av åtgärder som avses inom samma område.

I enlighet med artikel 12 i Life-förordningen kan de åtgärder som finansieras av Life-programmet i undantagsfall vara tillgängliga för rättsliga enheter i alla tredjeländer som inte är associerade till Life-programmet under följande förutsättningar:

- Deras deltagande är nödvändigt för att nå målen för en viss åtgärd i syfte att säkerställa att de insatser som genomförs i unionen och/eller utomeuropeiska länder och territorier som är kopplade till det.
- De ska i princip bära kostnaderna för sitt deltagande i åtgärden.

Typ av åtgärd	Anslag (i miljoner euro)					Medfinansiering
	Delprogrammet Natur och biologisk mångfald	Delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet	Delprogrammet Begränsning av och anpassning till klimatförändringar	Delprogrammet Övergång till ren energi	Totalt	
Standardåtgärdsprojekt	547,77	350,30	280,44	20,50	1 199,01	Högst 60 % Högst 67 % eller 75 % på vissa villkor
Strategiska naturprojekt	280,00				280,00	Högst 60 %
Strategiska integrerade projekt		210,70	125,00	0,00	335,70	Högst 60 %
Tekniskt bistånd	15,42	13,28	2,85	1,60	33,16	Högst 60 % Högst 95 % på vissa villkor
Andra åtgärder	55,50	19,00	0,30	379,12	453,92	Högst 95 % Högst 100 % för fortsättningen av programmet
Driftsbidrag	28,00	6,00	10,48	11,00	55,48	Högst 70 %
Totalt	926,69	599,29	419,07	412,22	2 357,27	

Enligt bestämmelserna i Life-förordningen och budgetförordningen kan vissa av verksamheterna nedan genomföras genom indirekt förvaltning där så är lämpligt med beaktande av de särskilda villkoren för att genomföra dem.

4.1 Verksamhetsbidrag

I enlighet med artikel 11.2 i Life-förordningen kan Life-programmet tillhandahålla följande olika typer av verksamhetsbidrag:

- 1) Standardåtgärdsprojekt.
- 2) Strategiska naturprojekt.
- 3) Strategiska integrerade projekt.
- 4) Projekt för tekniskt bistånd.
- 5) Andra åtgärder.

4.1.1 Standardåtgärdsprojekt

Dessa projekt representerar de traditionella Life-projekten som syftar till följande:

- Att utveckla, demonstrera och främja innovativa tekniker, metoder och tillvägagångssätt.
- Bidra till kunskapsbasen och till tillämpningen av bästa praxis.
- Stödja utarbetandet, genomförandet, övervakningen och upprätthållandet av unionens relevanta lagstiftning och politik, inbegripet genom att förbättra styrningen på alla nivåer, i synnerhet genom att öka de offentliga och privata aktörernas kapacitet och det civila samhällets deltagande.

³⁴ Medfinansieringsgraden beräknas genom projektets stödberättigande utgifter.

- Fungera som en katalysator för det storskaliga införandet av framgångsrika tekniska och politikrelaterade lösningar för att genomföra unionens relevanta lagstiftning och politik genom att reproducera resultat, integrera dithörande mål i andra politikområden samt i den offentliga och privata sektorns verksamhet, mobilisera investeringar och förbättra tillgången till finansiering³⁵.

Det vägledande belopp som tilldelats standardåtgärdsprojekt under perioden 2021–2024 är 1,999 miljarder euro, där 13 miljoner euro kommer att förhandsfördelas till projekt inom det nya europeiska Bauhaus-initiativet. I enlighet med artikel 18.4 i Life-förordningen ska outnyttjade medel från en viss ansökningsomgång omfördelas mellan de olika typer av åtgärder som avses inom samma område.

4.1.1.1 Medfinansieringsgrad

Medfinansieringsgraden för standardåtgärdsprojekt ska som regel inte överstiga 60 % av den totala stödberättigande kostnaden för projektet med undantag för projekt inom natur och biologisk mångfald som omfattar följande:

- En prioriterad livsmiljö eller art för genomförandet av direktiv 92/43/EEG (EU:s habitatdirektiv) enligt vad som anges i relevanta bilagor till detta direktiv.
- Fågelarter som betraktas som ”prioritering för finansiering” av kommittén för anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen som inrättats enligt artikel 16 i direktiv 2009/147/EG (EU:s fågeldirektiv).
- Livsmiljötyper eller arter som anges i bilagorna till habitatdirektivet, bevarandestatus som bedömts vara ogynnsam eller dålig samt med en sjunkande trend (U2-) vid de senaste bedömningarna av biogeografiska regioner på unionsnivå och nationell nivå.
- Livsmiljötyper eller arter (utöver fågelarter) där hotet för deras status på EU-nivå har bedömts som ”utrotningshotad” eller värre vid de senaste offentliggjorda versionerna av rödlistan för europeiska arter eller livsmiljöer (https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm; och https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm) som inkluderar territorier som inte omfattas av dessa förteckningar.
- Andra livsmiljöer eller arter i territorier som inte finns med på rödlistan över europeiska arter och livsmiljöer, som har statusen ”utrotningshotad” eller sämre i den senaste offentliggjorda versionen av den globala rödlistan med arter och livsmiljöer från IUCN.

För dessa projekt inom natur och biologisk mångfald kan medfinansieringsgraden uppgå till 75 % av den totala stödberättigande kostnaden under förutsättning att projektmålen endast gäller prioriterade livsmiljöer och/eller arter som beskrivs ovan. Sökande kommer i sitt förslag att behöva motivera att alla åtgärder är tydligt inriktade mot att gynna livsmiljöer eller arter som uppfyller kraven för en medfinansiering på 75 %.

I övriga fall kan ett projekt som riktar sig till både prioriterade och icke prioriterade livsmiljöer och/eller arter få upp till 67 % medfinansiering under förutsättning att dessa prioriterade arter eller livsmiljöer får särskild uppmärksamhet i projektet och att majoriteten av åtgärderna har utformats för att uttryckligen fokusera på de prioriterade arterna eller livsmiljöerna direkt, och att det ger dem tydliga direkta fördelar. Förslag som anger prioriterade arter eller livsmiljöer som endast indirekt kommer att gynnas av de planerade

³⁵ Artiklarna 2.4 och 3.2 i Life-förordningen.

åtgärderna eller där dessa arter eller livsmiljöer endast utgör en mindre målgrupp kommer inte att vara berättigade medfinansiering på 67 %.

4.1.1.2 Stödberättigandeperiod

Den längsta stödberättigandeperioden för standardåtgärdsprojekt är 10 år. Detta motiveras genom att beakta vissa projekts komplexitet och det faktum att det kan krävas förlängningar vid oförutsägbara händelser (t.ex. extrema väderförhållanden).

4.1.2 Strategiska projekt

De strategiska projekten består av följande:

- (1) Strategiska naturprojekt.
- (2) Strategiska integrerade projekt.

4.1.2.1 Strategiska naturprojekt

Enligt artikel 2.1 i Life-förordningen stöder strategiska naturprojekt uppnåendet av unionens mål för natur och biologisk mångfald genom att genomföra enhetliga åtgärdsprogram i medlemsstaterna för att integrera dessa mål och prioriteringar i andra politikområden och finansieringsinstrument, inbegripet genom ett samordnat genomförande av de prioriterade planer för åtgärder som inrättats enligt direktiv 92/43/EEG.

De strategiska naturprojekten är inriktade mot följande strategier och planer:

- Prioriterade planer för åtgärder i enlighet med artikel 8 i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).
- Andra planer eller strategier som antagits på internationell, nationell, regional eller multiregional nivå av myndigheter för natur och biologisk mångfald och som genomför EU:s politik eller lagstiftning inom området samt inkluderar specifika och mätbara åtgärder eller mål med en tydlig tidslinje och budget.

De strategiska naturprojekten bygger till stor del på erfarenheter av integrerade naturprojekt inom Life-programmet 2014–2020. Medan de integrerade naturprojekten uteslutande var inriktade på att genomföra prioriterade planer för åtgärder har de strategiska naturprojekten en bredare räckvidd i linje med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030. De är därmed mer inriktade på integrering.

Beroende på behoven i medlemsstaterna (eller regionerna) som identifierats i deras prioriterade planer för åtgärder eller i andra planer för natur och biologisk mångfald (som måste finnas tillgängliga när ett komplett förslag på strategisk naturplan lämnas in) ska åtgärderna som ska ingå i strategiska naturplaner inkludera följande:

- Institutionellt stöd och åtgärder för kapacitetsuppbyggnad.
- Mobilisering och samordning av ytterligare finansiering för kompletterande åtgärder, särskilt från andra EU-finansieringsorgan och -program.

Dessutom kan strategiska naturplaner även inkludera tydliga bevarandeåtgärder, särskilt om sådana inte kan få stöd genom andra EU-finansieringsprogram.

Myndigheterna som ansvarar för natur och biologisk mångfald och för att genomföra de prioriterade planerna för åtgärder ska delta i förslagen till strategiska naturplaner, som sökande eller, i välgrundade fall, som associerade stödmottagare.

Den vägledande fördelningen av de strategiska naturplanerna under perioden 2021–2027 ska se ut enligt följande:

Referens: Uppgifter från Eurostat	Länder	Koefficient
Mindre medlemsstater (mindre än 30 000 km ²)	Cypern, Luxemburg, Malta, Slovenien	1
Medelstora medlemsstater (mellan 30 000 och 100 000 km ²)	Österrike, Belgien, Kroatien, Tjeckien, Danmark, Estland, Ungern, Irland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Portugal, Slovakien	2
Större medlemsstater (mer än 100 000 km ²)	Bulgarien, Tyskland, Grekland, Spanien, Finland, Frankrike, Italien, Polen, Rumänien, Sverige	3

Koefficienten som används för varje grupp av länder anger den vägledande storleken på stödet per land för strategiska naturplaner under perioden 2021–2027.

Koefficienten i tabellen ovan ger en indikation om andelen tillgänglig medfinansiering inom EU för strategiska naturprojekt under 2021–2027. Genom att beakta att koefficient 1 motsvarar 10 miljoner euro av EU:s medfinansiering, koefficient 2 anger 20 miljoner euro i medfinansiering och koefficient 3 står för 30 miljoner euro. Även om alla medlemsstater uppmanas att lämna in ett omfattande förslag till strategisk naturplan där finansieringen bör baseras på tabellen ovan kan Life-stödet delas upp på två eller flera strategiska naturplaner i de medlemsstater där detta är motiverat. För att kunna säkerställa en så stor geografisk täckning av EU:s medlemsstater som möjligt med de strategiska naturplanerna till 2027 rekommenderas de regionala myndigheterna som vill lämna in en naturplan att samarbeta med andra regioner när de utarbetar sitt förslag.

Samtidigt som man vill eftersträva en geografisk balans ska tilldelningen av bidrag vara konkurrenskraftig. Inget bidrag tilldelas förslag som efter utvärderingen inte har uppnått lägsta godkända poäng. Finansieringen av ett förslag från en medlemsstat som ännu inte har tilldelats ett bidrag för en strategisk naturplan kommer att prioriteras jämfört med andra förslag från medlemsstater som redan har en eller flera strategiska naturplaner, men bara om förslaget uppnår lägsta godkända poäng.

Ett samordnat genomförande av strategiska naturplaner mellan medlemsstaterna rekommenderas starkt. Då finns det möjlighet att använda de gränsöverskridande plattformarna för samordning och samarbete som tillhandahålls genom EU:s makroregionala strategier, om medlemsstaterna deltar i sådana strategier³⁶.

Överlappningar i tid mellan integrerade projekt för naturen och strategiska naturplaner i en viss medlemsstat/region är inte i princip exkluderade, om det mervärde och tematisk komplettering i den strategiska naturplanen jämfört med de integrerade projekten som ges är tydligt.

4.1.2.2 Strategiska integrerade projekt

³⁶ EU:s makroregionala strategier är samarbetsramar för bättre samordning av åtgärder och medel i särskilda gränsöverskridande geografiska områden (makroregioner) som har miljö (inklusive naturskydd) och klimat som gemensamma prioriteringar. Viktiga delar av strategierna är sektorsövergripande metoder, flernivåstyrning och engagemang från berörda parter. Information: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/.

Enligt artikel 2.2 i Life-förordningen innebär detta projekt som stöder genomförandet på regional, multiregional, nationell eller transnationell nivå av strategier eller handlingsplaner för miljö eller klimat som utarbetats av medlemsstaternas myndigheter och som krävs enligt särskild unionslagstiftning eller unionspolitik för miljö, klimat eller i relevanta delar för energi, samtidigt som de säkerställer berörda parter medverkan och främjar samordning med och mobilisering av minst en annan nationell eller privat finansieringskälla eller andra unionsmedel.

Strategier och planer som omfattas av strategiska integrerade projekt är följande:

- Inom delprogrammet Cirkulär ekonomi och livskvalitet:
 - Den cirkulära ekonomin: Nationella eller regionala handlingsplaner för den cirkulära ekonomin, strategier, färdplaner eller liknande³⁷, som
 - har godkänts officiellt,
 - inkluderar specifika och mätbara åtgärder eller mål med en tydlig tidsplan och
 - överensstämmer med eller kompletterar målen med EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi.
 - Avfall: Nationella och regionala avfallshanteringsplaner enligt artikel 28 i ramdirektivet om avfall och/eller program för avfallsförebyggande enligt vad som krävs i artikel 29 i ramdirektivet.
 - Vatten: Förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt enligt bilaga VII i ramdirektivet för vatten, planer för hantering av översvänningsrisker enligt översvänningsdirektivet, marina strategier enligt ramdirektivet om en marin strategi.
 - Luft: Luftkvalitetsplaner enligt luftkvalitetsdirektivet eller nationella luftvårdsprogram enligt direktivet om nationella utsläppstak.
- Inom delprogrammet för Begränsning av och anpassning till klimatförändringar:
 - Nationella energi- och klimatplaner (förordningen om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder (EU) 2018/1999).
 - Nationella handlingsplaner för energieffektivitet.
 - Nationella eller regionala anpassningsstrategier eller handlingsplaner.
 - Handlingsplaner på stads- eller samhällsnivå som leder övergången till ett klimatneutralt och/eller klimattåligt samhälle.
 - Strategier för att begränsa växthusgaser eller ekonomiska färdplaner som bidrar till klimatneutralitet på nationell eller regional nivå, inom industrin eller i specifika sektorer.

³⁷ Med en handlingsplan för den cirkulära ekonomin, strategi, färdplan eller liknande är ett officiellt dokument, som antagits genom relevant lagstiftningsförfarande på nationell eller regional nivå. Genom dokumentet introduceras en vision samt förslag på åtgärder/politik för att påskynda omställningen mot en cirkulär ekonomi på nationell eller regional nivå, i enlighet med målen för EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin. Dokumentet bör ha en övergripande strategi som bland annat är inriktad på livscykeln hos produkter och/eller material. För att vara stödberättigad ska planen ha specifika och mätbara mål, åtgärder eller insatser, med en tydlig tidsplan, som möjliggör uppföljning av det integrerade projektets bidrag till dess genomförande. Benämningen kan variera, från strategier för cirkulär ekonomi, färdplaner för cirkulär ekonomi, ramar för cirkulär ekonomi etc. Planerna bör helst vara kopplade till politikområden och inkludera samordning mellan olika ministerier. Kommissionen anser att sådana ramstrategier är ett av de mest effektiva sätten att lyckas med cirkulär ekonomi i medlemsstaterna och uppmuntrar starkt medlemsstaterna att anta och genomföra dessa strategier.

Kommissionen kommer att arbeta för att säkerställa högsta geografiska täckning för strategiska integrerade projekt genom att preliminärt fördela minst ett strategiskt integrerat projekt per medlemsstat inom varje delprogram.

För strategiska integrerade projekt på transnationell nivå uppmuntras användning av de plattformar för samordning och samarbete mellan länder som tillhandahålls genom EU:s makroregionala strategi när medlemsstaterna deltar i sådana projekt.

4.1.2.3 Högsta belopp

Efter de positiva erfarenheterna från de integrerade projekten inom Life-programmet 2014–2020 kommer det högsta beloppet för strategiska naturplaner vara 280 miljoner euro, vilket utgör 30 % av den totala budgettilldelningen för bidrag till delprogrammet för Natur och biologisk mångfald. Det högsta belopp som tilldelats strategiska integrerade projekt inom delprogrammen Cirkulär ekonomi och livskvalitet samt Begränsning av och anpassning till klimatförändringar kommer att vara 336 miljoner euro och 33 % av den totala budgettilldelningen för bidragen till dessa delprogram. Totalbeloppet som tilldelas strategiska naturplaner och de strategiska integrerade planerna kommer att vara cirka 26 % av den totala Life-budgeten som används till bidrag.

4.1.2.4 Medfinansieringsgrad

För strategiska naturplaner och strategiska integrerade planer får inte medfinansieringsgraden överstiga 60 % av projektets totala stödberättigande kostnader.

4.1.2.5 Stödberättigandeperiod

Med beaktande av att de strategiska planerna omfattar genomförandet av handlingsplaner kan stödberättigandeperioden vara som längst 14 år.

4.1.3 Projekt för tekniskt bistånd (TA)

Enligt artikel 2.3 i Life-förordningen kan projekt för tekniskt bistånd omfatta följande verksamhet:

- Deltagande i standardåtgärdsprojekt, förberedelser av strategiska naturprojekt och strategiska integrerade projekt (TA-PP).
- Förberedelser för en utökning eller reproduktion av resultat från andra projekt som finansierats genom Life-programmet, dess föregångare eller andra unionsprogram och för att få tillgång till unionens övriga finansieringsinstrument (TA-R).
- Kapacitetsuppbyggnad i medlemsstaterna där det verkliga deltagandet i Life-programmet är lågt, i syfte att förbättra de nationella kontaktpunkternas tjänster i hela EU och öka de inlämnade förslagens övergripande kvalitet (TA-CAP).

Det preliminära beloppet för projekt för tekniskt bistånd är 33,16 miljoner euro. Det kan ökas med det belopp som beräknas för blandfinansiering nedan (se avsnitt 5.3.1) om det vid beaktande av investeringar i relaterade utvecklingskedan är lämpligt att tilldela bidrag som inte åtföljs av finansiella instrument.

Följande vägledande förhandtilldelning av medel beräknas för 2021–2024, med beaktande av att outnyttjade medel kan omfördelas mellan olika typer av projekt inom samma område enligt artikel 18.4 i Life-förordningen:

- För TA-PP preliminärt 3,16 miljoner euro.
- För TA-CAP 9 miljoner euro.
- För TA-R cirka 21 miljoner euro.

4.1.3.1 Medfinansieringsgrad

Den högsta medfinansieringsgraden för projekt för tekniskt bistånd är 60 % av de stödberättigande kostnaderna, med undantag för projekt som är avsedda att förbättra det effektiva deltagandet i LIFE-programmet (TA-CAP). Dessa projekt är kopplade till verksamheten hos medlemsstaternas myndigheter enligt artikel 11.4 i Life-förordningen och kommer att ha en högsta medfinansieringsgrad på 95 % av de stödberättigade kostnaderna enligt artikel 9.4 i Life-förordningen.

4.1.3.2 Projekt för utarbetande av strategiska naturplaner eller strategiska integrerade projekt (TA-PP)

Dessa projekt syftar till att ge ekonomiskt stöd för att hjälpa sökande att utarbeta en strategisk naturplan eller ett strategiskt integrerat projekt med ett Life-bidrag på högst 70 000 euro.

Projekten är en fortsättning på de projekt för tekniskt bistånd som finansierades under Life-programmet 2014–2020.

4.1.3.3 Projekt för att underlätta utökning eller reproduktion av resultat (TA-R)

Dessa projekt syftar till att underlätta utökning eller reproduktion av resultat som finansierats genom Life-programmet eller, i förekommande fall, för att målen inom Life-programmet ska kunna uppnås, inom andra EU-fonder, vilket även inkluderar arbetet med att förbereda tillgången till andra finansiella instrument inom unionen.

Dessa projekt kan medfinansiera den verksamhet som krävs

- (1) för att förbereda en utökning eller reproduktion av resultat från andra projekt inom Life-programmet eller andra unionsprogram,
- (2) för att förbättra tillgången till åtgärder som bidrar till Life-målen för InvestEU eller för andra finansiella instrument.

Stödet för investeringar och reproduktion ses som strategiskt för att kunna stödja genomförandet av gröna investeringar på plats.

Finansiella resurser kommer att göras tillgängliga för gröna investeringar, till exempel för att skapa ett nytt naturkapital och initiativ för cirkulär ekonomi inom InvestEU. Detta kommer att innebära minst tio miljarder euro under de kommande tio åren, där tre miljarder euro har avsatts för perioden 2021–2024. Behovet av investeringar i miljöprojekt ställs dock ofta inför stora hinder, som begränsad administrativ kapacitet hos de nationella, regionala och lokala myndigheterna, bristande medvetenhet och brist på expertis kring hållbarhet hos offentliga och privata aktörer, höga risker, behovet av ett långsiktigt perspektiv för den ekonomiska avkastningen på kapital samt en oro för projektens lönsamhet.

Detta innebär ett behov av riktat ekonomiskt stöd för att bidra till inrättandet av en kanal för innovativa och hållbara projekt.

Det ekonomiska stödet kan ges i form av bidrag för att genomföra förberedande undersökningar eller blandningar om bidragen åtföljs av återbetalningspliktiga medel, som lån, finansiering med eget kapital eller budgetstöd (se avsnitt 5.3.1).

4.1.3.4 Projekt för kapacitetsuppbyggnad hos medlemsstaternas myndigheter med lågt verkligt deltagande (TA-CAP)

Dessa projekt syftar till att öka kapaciteten hos medlemsstaternas myndigheter för att förbättra det verkliga deltagandet i LIFE-programmet.

Lågt verkligt deltagande: definition

Begreppet ”lågt verkligt deltagande” omfattar både lågt deltagande och ineffektivt deltagande.

Dessa två delar kommer att viktas enligt skäl 32 i Life-förordningen sett till följande: befolkning och befolkningstäthet, den totala arealen Natura 2000-områden i varje

medlemsstat uttryckt som andelen av den totala arealen Natura 2000-områden, och andelen av en medlemsstats territorium som täcks av Natura 2000-områden.

Medlemsstatfaktor, MSf, beaktar följande:

- A = befolkning (% av EU:s befolkning).
- B = befolkningstäthet (% jämfört med den högsta befolkningstätheten).
- C = areal för Natura 2000-område (% av den totala Natura 2000-arealen i EU).
- D = areal för Natura 2000-område (% av den totala arealen i medlemsstaten).

Eftersom delprogrammet för Natur och biologisk mångfald utgör cirka 40 % av den totala budgeten kommer C och D att beaktas upp till 40 %.

$$MSf = (A+B) * 40 \% (C+D)$$

För att använda begreppet lågt verkligt deltagande avser kommissionen att beakta följande två kriterier:

1. Lågt deltagande: ett land har ett lågt deltagande när andelen förslag som lämnats in divideras med faktorn ovan för landet och resultatet ligger bland de lägsta två tredjedelarna.
2. Ineffektivt deltagande: ett land har ett icke-effektivt deltagande när framgångsfaktorn (antal projekt som tilldelats av de förslag som lämnats in) dividerat med ovanstående faktor för det landet ligger bland de lägsta två tredjedelarna.

Ett land som hamnar inom någon av kategorierna ovan betraktas som stödberättigat för dessa projekt.

Alla länder kan endast tilldelas ett TA-CAP för lågt verkligt deltagande under perioden som omfattas av det fleråriga arbetsprogrammet.

Beräkningen för att fastställa de stödberättigade länderna genomförs av kommissionen mot bakgrund av de tre senaste åren för vilka uppgifter finns tillgängliga. Resultatet presenteras för medlemsstaterna före lanseringen av varje ansökningsomgång.

Stödberättigande verksamheter

Kommissionen förväntar sig att varje förslag baseras på en behovsanalys där de mest ändamålsenliga verksamheterna för att åtgärda lågt deltagande och/eller ineffektivt deltagande för de olika typerna av sökande identifieras (offentliga organisationer, privata enheter och civilsamhällesorganisationer).

Stödberättigande verksamheter är följande:

- Genomförandeåtgärder som utbildning och riktade informationskampanjer.
- Övervakning och utvärdering för att bedöma genomförandeåtgärdernas faktiska effekter.
- Kommunikations- och spridningsåtgärder.
- Åtgärder för projekthantering och kvalitetskontroll.

Kommissionen förväntar sig att budgeten är proportionerlig mot den verksamhet som ska genomföras inom varje projekt för att åtgärda lågt deltagande och/eller ineffektivt deltagande hos de olika typerna av sökande.

4.1.3.5 Den maximala stödberättigande perioden för genomförande av projekt för tekniskt bistånd

Med beaktande av de olika områden som ingår i projekt för tekniskt bistånd kan stödberättigandeperioden vara som längst 5 år.

4.1.4 Andra åtgärder

Kommissionen har identifierat vissa särskilda behov som ryms inom Andra åtgärder.

I enlighet med punkt e i artikel 11.2 i Life-förordningen inkluderar Andra åtgärder följande:

- Samordnings- och stödåtgärder för omställningen till förnybar energi och ökad energieffektivitet. De syftar till att bryta marknadshinder som bromsar den socioekonomiska omställningen till förnybar energi och ökad energieffektivitet, inklusive kapacitetsuppbyggnad, informations- och kunskapspridning samt informationskampanjer.
- System för mindre bidrag för biologisk mångfald (Best).

Med utgångspunkt från erfarenheterna av systemet med små bidrag inom ramen för EU:s initiativ Best kommer ansökningsomgångar att lanseras för tilldelning av små bidrag (högst 100 000 euro med EU:s medfinansiering) i de yttersta randområdena samt utomeuropeiska länder och territorier för bevarande av biologisk mångfald, återställande av ekosystem och hållbar användning av ekosystemtjänster, inklusive ekosystembaserade metoder för anpassning till och begränsning av klimatförändringar.

- Projekt som utarbetats inom ramen för samarbete med kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) inom Europeiska institutet för innovation och teknik³⁸ (EIT), särskilt projekt som bidrar till målen och genomförandet av EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin, som genomförs av universitet, forskningsorganisationer, företag och/eller små och medelstora företag som deltar i en KI-grupp.
- Verksamhetsbidrag som delas ut till organisationerna som anges i bilaga I till Life-förordningen (se även punkt 2 i avsnitt 4.3 nedan).
- Ytterligare projekt enligt unionens lagstiftning och politiska prioriteringar kan också fastställas på årsbasis, efter samråd med medlemsstaterna.
- Andra specifika projekt som finansieras enligt artikel 195 i budgetförordningen till stöd för EU:s politik om miljö och klimatåtgärder som identifieras under arbetsprogrammets genomförande.

Det preliminära beloppet för andra åtgärder är 454 miljoner euro.

Kommissionen kommer att ange mer information i definitionen av ansökningsomgångarna för dessa åtgärder än i botten-up-ansökningsomgångar, där identifieringen av behov och tillhörande möjliga lösningar är de sökandes ansvar.

4.1.4.1 Medfinansieringsgrad

Den högsta medfinansieringsgraden för Andra åtgärder är 95 % av de stödberättigande kostnaderna, med undantag för små bidrag för biologisk mångfald i de yttersta randområdena samt utomeuropeiska länder och territorier som utgör fortsättningen av Best-programmet, där medfinansieringsgraden från EU är högst 100 % av de stödberättigande kostnaderna.

4.1.4.2 Period för stödberättigande för genomförande av Andra åtgärder

³⁸ Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) är ett oberoende organ inom EU som inrättades 2008 för att stärka innovationen inom Europa. Inom EIT samlas ledande företag, utbildnings- och forskningsorganisationer för att hitta lösningar på globala utmaningar.

Med beaktande av de olika områden som omfattas av Andra åtgärder är den längsta stödberättigandeperioden 10 år.

4.2 Inlämning och urvalsförfarande för verksamhetsbidrag

Olika förfaranden används för tilldelning av verksamhetsbidrag. Val av förfarande beror på tillgänglig tid för att presentera omgången och för att utvärdera förslagen och/eller den förväntade volymen av förslag inom varje delprogram.

- Ett förfarande med ett steg kommer att användas för
 1. standardåtgärdsprojekt,
 2. projekt för tekniskt bistånd och
 3. andra åtgärder.
- Ett förfarande i två steg kommer att användas för
 - strategiska naturplaner och strategiska integrerade planer.

Tvåstegsförfarandet kan även användas för standardåtgärdsprojekt.

4.2.1 Förfarande i ett steg för standardåtgärdsprojekt, projekt för tekniskt bistånd och andra åtgärder

Förfarandet i ett steg ska genomföras enligt följande:

1. Efter en ansökningsomgång lämnas fullständiga förslag in.
2. Förslagen kontrolleras sett till kriterier för tillåtlighet, behörighet, urval och uteslutning. Ordningen på kontrollerna kan anpassas enligt budgetförordningen för att säkerställa att utvärderingsprocessen sker så effektivt som möjligt.
3. En fullständig utvärdering av förslaget enligt de tilldelningskriterier som anges nedan:

1. Relevans (0–20)

- Bidragets relevans för ett eller flera av de specifika målen i Life-programmet och de avsedda delprogrammen.
- I vilken utsträckning som projektet överensstämmer med beskrivningen i ansökningsomgången inklusive, i tillämpliga fall, projektets specifika prioriteringar.
- Den övergripande insatslogikens sundhet.
- I vilken utsträckning som projektet innebär ytterligare fördelar och främjar synergieffekter med andra politikområden som är relevanta för att uppnå målen för miljö och klimatpolitik.

2. Kvalitet (0–20)

- Arbetsplanens tydlighet, relevans och genomförbarhet.
- Lämplig geografisk inriktning för verksamheten.
- Planens kvalitet för att kunna övervaka och rapportera effekter.
- Identifiering och mobilisering av berörda parter.
- Lämplighet och kvalitet hos de föreslagna åtgärderna för att kunna kommunicera och sprida information om projektet och dess resultat till olika målgrupper.

3. Effekt (0–20)

- Förväntade ambitioner och effekternas trovärdighet under och/eller efter projektet genom föreslagen verksamhet, inklusive eventuella negativa effekter på de andra specifika målen i Life-programmet. Det bör dessutom säkerställas att det inte orsakas betydande skada till dessa mål.
- Projektresultatens hållbarhet i slutet av projektet.
- Projektresultat med potential att reproduceras inom samma sektor eller andra sektorer och platser, eller utökas genom offentliga eller privata aktörer, eller genom att mobilisera de största investeringarna eller finansiella resurserna (katalyspotential).
- Åtgärdernas kvalitet för att kunna utforska projektresultaten.

4. Resurser (0–20)

- Sammansättning av projektteam, bestående av ett konsortium eller en ensam stödmottagare, sett till expertkunskaper, färdigheter och ansvarsområden samt lämplig förvaltningsstruktur.
- Budget och resursers lämplighet samt deras överensstämmelse med den föreslagna arbetsplanen.
- Insyn i budgeten, dvs. utgiftsposterna måste beskrivas tillräckligt väl.
- Vilka effekter projektet har på miljön och hur de kan begränsas, inklusive genom att använda grön upphandling. Användning av erkända metoder för att beräkna projektets miljömässiga påverkan (t.ex. PEF- eller OEF-metoden eller liknande³⁹) eller miljöledningssystem (t.ex. Emas) ses som en tillgång.
- Det föreslagna projektets pengavärde.

4. Poängsättning av förslagen

Varje kriterium bedöms på en skala 0–20 poäng. Lägsta godkända poäng för varje kriterium är 10.

Poängen för kriteriet Effekt viktas med 1,5: poängen för varje förslag inom Effekt multipliceras med 1,5.

Den totala gränsen för godkänt, för summan av de viktade poängen i varje del, är 55 poäng.

Följande bonuspoäng kommer att tillämpas för standardåtgärdsprojekt och, där så är lämpligt och när det anges i ansökningsgenomgången, till projekt för tekniskt bistånd och för andra åtgärder:

- BONUS 1: De föreslagna projekten skapar särskilda synergier och främjar betydande fördelar mellan de olika delprogrammen i Life. (2 poäng).
- BONUS 2: Projektet genomförs främst i de yttre randområdena. Där tydliga regionala särdrag är relevanta för de behov som lyfts fram i ansökningsomgångarna, t.ex. öar när det gäller avfall, koldioxidintensiva regioner för ren energi etc. kan bonuspoängen utökas till andra geografiska områden med särskilda behov och sårbarheter (2 poäng).
- BONUS 3: Projektet bygger till stor del på eller utökas genom resultaten från andra projekt som finansierats av Europeiska unionen. (2 poäng).
- BONUS 4: Projektet har en enastående katalyspotential. (2 poäng).

³⁹ Dvs. PEF/CR/OEF/FSR. Se förteckningen på https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEF/FSR_en.htm.

- BONUS 5: Projektet innehåller ett transnationellt samarbete⁴⁰ mellan medlemsstaterna som är avgörande för att kunna säkerställa att projektmålen uppnås. (2 poäng).

Bonusarna baseras på kriterierna ja/nej. De innebär inte någon gradering: varje förslag tilldelas 0 eller 2 poäng.

Detta innebär att högsta antalet poäng för förslag till ett standardåtgärdsprojekt är 100, medan poängen för andra förslag (t.ex. för projekt för tekniskt bistånd och andra åtgärder är 90, plus eventuella bonuspoäng).

5. Rangordning och förberedelse av den slutgiltiga förteckningen över projekt som tilldelas finansiering.

Projektförslagen kommer att rangordnas, med beaktande av den viktade poängen för varje tilldelningskriterium samt bonuspoäng om sådana tilldelats. Det kommer att finnas en separat förteckning för varje delprogram och, inom varje delprogram, där detta är relevant för projekten som rör förvaltningsområden och det nya europeiska Bauhaus.

Förteckningen över de projekt som föreslås få finansiering kommer att göras genom att beakta de förslag som har uppnått lägsta godkända poäng och där det finns tillgängliga medel. Vid lika poäng är det de förslag som har högst poäng inom det tredje kriteriet, effekt, som kommer att få finansiering.

6. Reservlista och spetskompetensstämpel.

På reservlistan hamnar alla projekt som uppfyller minimikraven på kvalitet (dvs. att de alla har uppnått lägsta godkända poäng) men som inte kan finansieras sett till tillgänglig budget. Om ytterligare medel tillgängliggörs kommer projekten på reservlistan att finansieras enligt rangordningen.

När det gäller standardåtgärdsprojekt kommer projekten på reservlistan att tilldelas en spetskompetensstämpel i enlighet med artikel 15 i Life-förordningen.

Förteckningen över projekt med spetskompetensstämpel kommer att, tillsammans med en kort beskrivning av varje projekt, överföras till ansvarig avdelning på kommissionen, till de nationella kontaktpunkterna och till ledamöterna i Life-kommittén för vidare fördelning till myndigheterna som ansvarar för den Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden plus och den Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Dessa projekt kan få finansiering enligt samma villkor (medfinansieringsgrad, belopp och stödberättigande kostnader) som de skulle ha inom Life-programmet.

4.2.2 Tvåstegsförfarande för standardåtgärdsprojekt

Ett urvalsförfarande i två steg kommer att tillämpas för tilldelningen av standardåtgärdsprojekt. Tilldelningsförfarandet består av två steg: Det första steget består av inlämning av projektbeskrivningar. Det andra steget består av att, för de projektbeskrivningar som har en rimlig möjlighet att tilldelas bidrag, lämna in ett fullständigt förslag. Förfarandet ska inte tillämpas under 2021 och 2022.

4.2.2.1 Steg 1: projektbeskrivning

De sökande ombeds att presentera en projektbeskrivning som innehåller förslagets främsta delar. De måste ange vilket ekonomiskt stöd som söks.

1. Efter en ansökningsgenomgång lämnas projektbeskrivningarna in.

⁴⁰ Med ”transnationellt samarbete” avses samarbete mellan närliggande länder/regioner på båda sidor om en nationell gräns samt samarbete på transnationell/makroregional nivå.

2. Projektbeskrivningarna kontrolleras så att de överensstämmer med ansökningsvillkor och kriterier för stödberättigande.
3. Projektbeskrivningarna utvärderas på grundval av följande kriterier:

1. Relevans och effekt (0–20)

- Relevans för bidraget till ett eller flera av de specifika målen i Life-programmet och de avsedda delprogrammen.
- I vilken utsträckning som projektet överensstämmer med ämnesbeskrivningen i ansökningsomgången.
- Sundhet i förslagets övergripande insatslogik.
- Förväntade ambitioner och effekternas trovärdighet under och/eller efter projektet genom föreslagna verksamheter, inklusive eventuella negativa effekter på de andra specifika målen i Life-programmet. Analys av effekterna kommer att beakta projektets särdrag och dess geografiska omfattning, inklusive, där så är relevant, de särskilda behoven i de geografiska områdena med särskilda sårbarheter med miljöutmaningar och/eller naturliga begränsningar.

2. Kvalitet och resurser (0–20)

- Arbetsplanens tydlighet, relevans och genomförbarhet.
- Projektresultatens hållbarhet i slutet av projektet.
- Projektets pengavärde.

3. Projektbeskrivningarna tilldelas poäng.

Varje kriterium bedöms på en skala 0–20 poäng. Den totala gränsen för godkänt, för summan av de viktade poängen i varje del, är 12 av 40 poäng. Projektbeskrivningar som inte uppnått den lägsta gränsen för godkänt kommer att utelämnas.

4. Utarbetande av förteckningen med projektbeskrivningarna som ska godkännas och inbjudan att lämna in ett fullständigt förslag

Den utförliga förteckningen med sökande som får inbjudan att lämna in ett fullständigt förslag kommer att innehålla de projektbeskrivningar inom delprogram som fått högst poäng och för vilka summan av de sökta bidragen från EU motsvarar 2 till 3 gånger den tillgängliga budgeten. Det särskilda förhållandet mellan begärda EU-medel och tillgänglig budget definieras mot bakgrund av att ta hänsyn till storleken på de sökta bidragen samt resultat från de fullständiga förslagen inom de särskilda delprogrammen vid föregående ansökningsomgångar. Det kommer att finnas separata förteckningar för varje delprogram och, inom varje delprogram, för de projekt som är kopplade till områden som rör förvaltning.

4.2.2.2 Steg 2: fullständigt förslag

1. De fullständiga förslagen lämnas in.
2. Förslagen kontrolleras sett till kriterier för tillåtlighet, behörighet, urval och uteslutning. Ordningen på kontrollerna kan anpassas enligt budgetförordningen för att säkerställa att utvärderingsprocessen sker så effektivt som möjligt.
3. De fullständiga förslagen utvärderas med utgångspunkt i tilldelningskriterierna för förfarandet i ett steg, inklusive de olika bonuspoängen.
4. Rangordningen av förslag och spetskompetensstämplarna kommer att tillämpas enligt förfarandet med ett steg som beskrivs i avsnitt 4.2.1.

4.2.3 Tvåstegsförfarande för strategiska projekt

Inlämning och urvalsprocess för strategiska naturprojekt och strategiska integrerade projekt baseras på ett tvåstegsförfarande. Detta kommer att gälla inom alla delprogram. Detta bör underlätta de potentiella sökandenas arbete och se till att de får bästa möjliga vägledning under processen. Arbetsflödet har strukturerats så att det åtföljer den stegvisa utvecklingen och finjusteringen av varje förslag. Principen för lika behandling av alla förslag tillämpas i utvärderingsprocessens samtliga faser.

Ett tvåstegsförfarande baseras på inlämningen av en projektbeskrivning följt av ett fullständigt förslag. Det är organiserat enligt följande:

Steg 1: projektbeskrivning

1. Efter en ansökningsgenomgång lämnas projektbeskrivningarna in.
2. Projektbeskrivningarna kontrolleras så att de överensstämmer med ansökningsvillkor och kriterier för stödberättigande.

Projektbeskrivningarna utvärderas på grundval av följande kriterier:

<ol style="list-style-type: none">1. Genomförande av planer eller strategier<ul style="list-style-type: none">- Projektets syfte är att genomföra de planer eller strategier som anges i avsnitt 4.1.2.2. Territoriell behörighet<ul style="list-style-type: none">- Genomförandet av den avsedda unionsplanen eller -strategin kommer att täcka ett omfattande och representativt territorium, i synnerhet ett regionalt, multiregionalt eller transnationellt territorium. Projekt som riktar sig till flera olika städer eller ett mindre territorium kan också godkännas för ett strategiskt integrerat projekt som rör hantering av luftkvalitet så länge som projektet har omfattande betydelse.3. Samordning av kompletterande medel<ul style="list-style-type: none">- Verksamheten kommer att mobilisera kompletterande finansiering, från åtminstone en källa till medel inom unionen, nationellt eller privat. Dessutom beaktas annan finansiering från EU eller nationella eller privata enheter.- Finansieringen kompletterar de strategiska naturplanerna och de strategiska integrerade projekten och används för att ge stöd till och genomföra kompletterande verksamhet som krävs för att kunna genomföra den särskilda planen eller strategin.- Samordningsmekanismer för kompletterande finansiering anges tydligt.4. Deltagande av viktiga berörda parter<ul style="list-style-type: none">- Viktiga berörda parter kommer att delta aktivt i genomförandet av den avsedda planen eller strategin.
--

För varje kriterium ska man bedöma huruvida det är uppfyllt eller inte.

3. Förteckning över projekt som går vidare till nästa steg

Alla sökande som lämnar in förslag som uppfyller kriterierna ovan kommer att bjudas in att lämna in fullständiga förslag.

Dessa sökande kommer även att bjudas in att delta i en fas med skriftliga frågor och svar där de kan lämna in frågor som gäller utarbetandet av det fullständiga förslaget. I slutet av denna etapp kommer alla frågor och svar att offentliggöras anonymt, för att ge alla sökande samma hjälp att utarbeta sina fullständiga förslag. I förekommande fall kommer frågorna och svaren

kompletteras med vägledning gällande typiska svårigheter som sökande kan ha stött på och som stod klara av projektbeskrivningarna.

Steg 2: fullständigt förslag

1. De fullständiga förslagen lämnas in.
2. Förslagen kontrolleras sett till kriterier för tillåtlighet, behörighet, urval och uteslutning. Ordningen på kontrollerna kan anpassas enligt budgetförordningen för att säkerställa att utvärderingsprocessen sker så effektivt som möjligt.
3. En fullständig utvärdering av förslaget enligt de tilldelningskriterier som visas i tabellen nedan:

1. Relevans (0–20)

- Relevans för bidraget till ett eller flera av de specifika målen i Life-programmet och de avsedda delprogrammen.
- I vilken utsträckning som projektet överensstämmer med ämnesbeskrivningen i ansökningsomgången.
- Den övergripande insatslogikens sundhet.
- I vilken utsträckning som projektet innebär ytterligare fördelar och främjar synergieffekter med andra politikområden som är relevanta för att uppnå målen för miljö och klimatpolitik.

2. Kvalitet (0–20)

- Arbetsplanens tydlighet, relevans och genomförbarhet.
- Lämplig geografisk inriktning för verksamheten.
- Planens kvalitet för att kunna övervaka och rapportera effekter.
- Identifiering och mobilisering av berörda parter.
- Åtgärdernas lämplighet och kvalitet för att kunna kommunicera och sprida information om projektet och dess resultat till olika målgrupper.

3. Kompletterande finansiering (0–20)

- Mobiliseringsnivå för andra kompletterande medel utöver Life-projektet som förväntas (utöver den miniminivå som krävs för att vara berättigad) samt sannolikheten för faktisk mobilisering och den funktionella kopplingen till planen eller strategin som ska genomföras.
- Samordningsmekanismens kvalitet för optimal användning av övriga medel, särskilt unionsmedel, som krävs för att genomföra avsedd strategi/plan.
- De nödvändiga kompletterande åtgärdernas identifiering, relevans och genomförbarhet.

4. Effekt (0–20)

- Förväntade ambitioner och effekternas trovärdighet under och/eller efter projektet genom föreslagen verksamhet, inklusive eventuella negativa effekter på de andra specifika målen i Life-programmet. Det bör dessutom säkerställas att dessa mål inte orsakas betydande skada.
- Projektresultatens hållbarhet i slutet av projektet.
- Projektresultat med potential att reproduceras inom samma sektor eller andra sektorer och platser, eller utökas genom offentliga eller privata aktörer, eller genom att mobilisera de största investeringarna eller finansiella resurserna (katalyspotential).
- Åtgärdernas kvalitet för att kunna utforska projektresultaten.

5. Resurser (0–20)

- Sammansättning av projektteam, bestående av ett konsortium eller en ensam stödmottagare, sett till expertkunskaper, färdigheter och ansvarsområden samt

lämplig förvaltningsstruktur.

- Budget och resursers lämplighet samt deras överensstämmelse med arbetsplanen.
- Insyn i budgeten, dvs. utgiftsposterna måste beskrivas tillräckligt väl.
- Vilka effekter projektet har på miljön och hur de kan begränsas, inklusive genom att använda grön upphandling. Användning av erkända metoder för att beräkna projektets miljömässiga påverkan (t.ex. PEF- eller OEF-metoden eller liknande⁴¹) eller miljöledningssystem (t.ex. Emas) ses som en tillgång.
- Projektets pengavärde.

4. Poängsättning av förslagen

Varje kriterium bedöms på en skala 0–20 poäng. Lägsta godkända poäng för varje kriterium är 10. Den totala gränsen för godkänt, för summan av de viktade poängen i varje del, är 55 poäng. Inga bonuspoäng räknas in med undantag för de fall där det föreslagna projektet främst omfattar de yttersta randområdena.

Detta innebär att högsta totalpoängen är 100.

5. Rangordning och förberedelse av den slutgiltiga förteckningen över projekt som tilldelas finansiering.

Projektförslagen kommer att rangordnas, med beaktande av den viktade poängen för varje tilldelningskriterium.

Förteckningen över de projekt som föreslås få finansiering kommer att göras genom att beakta de förslag som har uppnått lägsta godkända poäng och där det finns tillgängliga medel.

Vid lika poäng är det de förslag som har högst poäng inom det tredje kriteriet, effekt, som kommer att få finansiering.

Om budgeten inte räcker till för att finansiera samtliga förslag som uppnått den lägsta godkända poängen kommer man att prioritera förslag från medlemsstater som ännu inte har något strategiskt integrerat projekt finansierat inom det specifika delprogrammet eller, som har en särskild strategisk naturplan inom delprogrammet för Natur och biologisk mångfald.

6. Reservlista och spetskompetensstämpel.

Reservlistan och spetskompetensstämpeln kommer att gälla på samma sätt som under förfarandet med ett steg som beskrivs i avsnitt 4.2.1.

4.3 Driftsbidrag

Enligt Life-förordningen kan driftsbidrag tilldelas i olika fall:

1. I artikel 11.6 i Life-förordningen fastställs bidrag för vissa drifts- och administrationskostnader för ideella enheter som deltar i utarbetandet, genomförandet och upprätthållandet av unionens lagstiftning och politik och som främst är verksamma inom området miljö eller klimatpolitik, inbegripet energiomställning.
2. I artikel 13 i Life-förordningen anges att bidrag kan tilldelas organisationer som förtecknas i bilaga I till Life-förordningen. Drifts- och verksamhetsbidragens belopp för dessa organisationer under 2021–2024 kommer inte att överstiga sex miljoner euro.

⁴¹ Dvs. PEF/CR/OEF/FSR. Se förteckningen på https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEF/FSR_en.htm.

3. Driftsbidrag som inte omfattas av punkt 1 och 2 ovan kan tilldelas i vederbörligen motiverade fall enligt vad som anges i artikel 195 i budgetförordningen.

Det preliminära beloppet för driftsbidrag under perioden 2021–2024 är 55,5 miljoner euro.

Den högsta medfinansieringsgraden för samtliga typer av driftsbidrag är 70 % av de stödberättigande kostnaderna.

4.4 Inlämning och urvalsförfarande för driftsbidrag

Tilldelning av driftsbidrag kommer att bygga på följande:

- (1) Ramavtal om partnerskap med ideella enheter och, där så är möjligt efter en riskanalys, även med de organisationer som anges i bilaga I till Life-förordningen. Giltigheten för ramavtalen om partnerskap fastställs för att bibehålla en balans mellan behovet av stödmottagarnas säkerhet och stabilitet, behovet av att säkerställa partnerskapsutveckling och, när det gäller driftsbidrag för ideella enheter, möjligheten för olika organisationer att få tillgång till dem.

Särskilda bidragsavtal kommer att tilldelas på årsbasis efter en ansökningsomgång som riktar sig till ramavtalspartner.

- (2) Enskilda årliga driftsbidrag, när partnerskapsavtal inte är möjliga eller olämpliga.

Tilldelningsförfarandet sker enligt följande:

1. Efter en ansökningsgenomgång lämnas förslagen in.
2. Förslaget kontrolleras sett till kriterier för tillåtlighet, behörighet, urval och uteslutning. Ordningen på kontrollerna kan anpassas enligt budgetförordningen för att säkerställa att utvärderingsprocessen sker så effektivt som möjligt.
3. Förslag inför utvärdering. Förslaget till ramavtal om partnerskap kommer att utvärderas enligt tilldelningskriterierna nedan:

a) **Relevans.**

- Bidragets relevans för ett eller flera av de specifika målen i Life-programmet.
- I vilken utsträckning som den föreslagna arbetsplanen överensstämmer med relevant politik i ansökningsomgången.
- I vilken utsträckning som förslaget ger mervärde för EU.

b) **Utformning av EU:s politik.**

- I vilken utsträckning som förslaget visar en ingående förståelse för EU:s politiska process.
- I vilken utsträckning som den sökande förbättrar kunskaps- och faktaunderlaget för att på så sätt stötta unionens politik för miljö, klimat och energi.
- I vilken utsträckning som den sökande främjar integrering av politik för miljö, klimat och/eller energi och sammanhållningen med annan politik, t.ex. jordbruks-, transport- och sammanhållningspolitiken.
- I vilken utsträckning som den sökande kommer att fungera som en kanal mellan EU och civilsamhället genom att tillhandahålla samordnade politiska insatser.
- Lämpligheten när det gäller medel och strukturer som syftar till att ge uttryck för oron hos EU:s medborgare och för att säkerställa deras demokratiska delaktighet i förhållande till de berörda institutionerna.

c) **Genomförande av EU:s politik.**

- I vilken utsträckning som den föreslagna strategin förbättrar genomförande och verkställande av EU:s lagstiftning inom miljö, klimat och/eller energi på lokal och europeisk nivå samt i medlemsstaterna.

- I vilken omfattning som den sökande kommer att fungera som en kanal mellan EU och civilsamhället, för att främja och säkerställa politikens genomförande.
- Den sökandes möjligheter att använda sitt nätverk för att identifiera hinder till genomförande av politiken på nationell/regional nivå, för politisk återkoppling.
- De föreslagna åtgärdernas lämplighet och kvalitet för att kunna kommuniceras och sprida information som gynnar dem.
- I vilken utsträckning som den föreslagna strategin bidrar till att säkerställa investeringar för politik som rör miljö, klimat och/eller energi, med fokus på externa miljöeffekter.

d) Sensorfunktion.

- I vilken utsträckning som förslaget bidrar till att identifiera nya eller uppkommande frågor inom miljö, klimatförändringar och/eller energi och kan analysera orsaken till sådana frågor och deras eventuella effekter.
- Den sökandes förmåga att föreslå lämpliga lösningar och tillhandahålla återkoppling, eller förbättra det politiska beslutsfattandet för de nya eller befintliga frågorna som identifierats.

e) Organisationers utveckling.

- Den föreslagna strategins kvalitet för att kunna möta organisationsutvecklingsbehoven och förbättringsområden som identifierats.
- I vilken omfattning som den sökande representerar berörda parter och arbetar för att utveckla deras medlemskap (gräsrotter eller medlemsbas).
- I vilken utsträckning som den sökandes strategi för kapitalanskaffning säkerställer organisationens diversifiering och hållbarhet.
- Analysen av den sökandes beroende av Lifes driftsbidrag och strategier för att hantera detta beroende är övertygande.
- Det föreslagna arbetets pengavärde.

Poängsättning av förslagen

Varje kriterium bedöms på en skala 0–20 poäng. Det finns ingen lägsta godkända poäng för separata kriterier.

Poängen för kriterium 4), ”sensorfunktion” viktas med 0,25.

Poängen för kriterium 5), ”organisatorisk utveckling” viktas med 0,75.

Den totala gränsen för godkänt, för summan av de viktade poängen i varje del, är 45 poäng.

Vid lika poäng kommer den prioriterade ordningen att fastställas genom följande principer:

1. Förslag som fokuserar på ett ämne som inte omfattas tillräckligt av högre rangordnade förslag kommer att ha högst prioritet.
2. Sedan rangordnas ansökningarna efter beräknat pengavärde.

Rangordning och förberedelse av den slutgiltiga förteckningen över driftsbidrag som tilldelas finansiering.

Projektförslagen kommer att rangordnas, med beaktande av poängen för varje tilldelningskriterium.

Förteckningen över driftsbidragen som föreslås få finansiering kommer att göras genom att beakta de förslag som har uppnått lägsta godkända poäng och där det finns tillgängliga medel.

Rangordning av förslagen efter poäng och prioriterad ordning efter utvärderingen från ramavtalet om partnerskap kommer även att utgöra den ordning som de sökande rangordnas i när deras förslag inom särskilda bidragsavtal har utvärderats. Detta innebär att ingen ny rangordning görs efter utvärderingen för särskilda bidragsavtal.

För tilldelning av enskilda driftsbidrag gäller följande kriterier:

a) Relevans
– I vilken utsträckning som det föreslagna arbetsprogrammet överensstämmer med ramavtal om partnerskap för den sökande ideella organisationen. Eventuella avvikelser ska motiveras.
b) Förslagetets kvalitet
– Den föreslagna arbetsplanens tydlighet, relevans och genomförbarhet.
– Ambition och trovärdighet för de effekter som förväntas genom verksamheten.
c) Resurser
– Organisation och hantering av arbetet och dess lämplighet
– Den föreslagna budgetens och resursernas lämplighet samt deras överensstämmelse med den föreslagna arbetsplanen.
– Intäkterna och utgifterna balanserar.

Varje kriterium bedöms på en skala 0–20 poäng. Det finns ingen lägsta godkända poäng för separata kriterier. Den totala gränsen för godkänt, för summan av poängen i varje del, är 35 poäng.

4.5 Preliminär tidsplan för ansökningsomgångarna

Månader	2021			2022			2023			2024		
	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12
SAP		☒		☒			☒			☒		
SNAP		☒		☒						☒		
SIP		☒		☒			☒			☒		
TA-CAP		☒		☒								
Andra projekt för tekniskt bistånd		☒		☒			☒			☒		
Driftsbidrag		☒			☒			☒			☒	
Andra åtgärder		☒		☒			☒			☒		

Ansökningsomgångar för SAP, SIP och TA-PP för att utarbeta SNAP och SIP. Samordnings- och stödåtgärder kommer att genomföras varje år och/eller föreskriva en årlig tidsfrist för att lämna in projekt.

För SNAP kommer ansökningsomgångar att genomföras 2021, 2022 och 2024.

Ansökningsomgångar för TA-CAP kommer att genomföras 2021 och 2022.

Ansökningsomgångar för TA-R kommer att genomföras vartannat år med början 2022.

Ansökningsomgångar för andra åtgärder förväntas genomföras årligen eller vartannat år. Ansökningsomgångar för driftsbidrag förväntas genomföras varje år. Ramavtal om partnerskap för andra åtgärder och/eller driftsbidrag kommer att genomföras, där så är lämpligt, flera gånger varje år.

5. ANDRA FORMER AV FINANSIERING

För att uppnå målen som anges i artikel 3 i Life-förordningen kan Life-programmet utöver de projekt som finansieras med bidrag enligt avsnitt 4 även finansiera projekt på andra sätt:

- projekten definieras i avsnitt 5.4.
- Verksamheter som genomförs av kommissionen för att stötta förberedelse, genomförande och införlivande av EU-lagstiftning som rör miljö, klimat och övergång till ren energi,
- administrativt och tekniskt bistånd till kommissionen för utveckling, genomförande och övervakning av programmet.

Andra former av finansiering kan omfatta följande:

- Upphandlingskontrakt.
- Priser.
- Indirekta förvaltningsverksamheter, inklusive blandfinansieringsinsatser.

Det preliminära beloppet för projekt som finansieras genom andra finansieringsformer och finansieringsinstrument inom blandfinansieringsinsatser i de fyra delprogrammen för 2021–2024 är 476 miljoner euro.

Det preliminära beloppet för verksamhet inom tekniskt och administrativt bistånd inom de fyra delprogrammen för 2021–2024 är 106 miljoner euro.

5.1 Upphandlingskontrakt

Enligt artikel 5 i Life-förordningen får Life-programmet finansiera verksamhet som genomförs av kommissionen till stöd för utarbetandet, genomförandet och integreringen av unionens lagstiftning och politik för miljö, klimat eller i relevanta delar för energi.

Verksamhet som genomförs via offentlig upphandling kan innefatta följande:

- Information och kommunikation, inbegripet kampanjer för att öka medvetenheten, relationer med medier, publikationer, informationsmaterial, översättningar, samråd med/engagemang från berörda parter, workshoppar, konferenser och stöd till befintliga bestämmelser/verksamheter, nätverk och plattformar för bästa praxis.
- Stöd till utformning, utveckling, genomförande och verkställande av politik och lagstiftning som vetenskapligt, rättsligt och tekniskt stöd, inspektioner, kapacitetsuppbyggnad, expertgranskningar, revisioner, utvärderingar, konsekvensbedömningar, informationstekniksystem, undersökningar, rådgivningstjänster, modellering och scenarioupbyggnad.

5.2 Priser

Med priser avses ekonomiska bidrag som ges som belöning efter en tävling.

Genom priser lyfter kommissionen fram arbetet med att uppnå de politiska målen i unionen.

Priser kommer att tilldelas i enlighet med principerna om öppenhet och likabehandling.

Deltagarvillkor, formerna för utdelning av priserna till vinnarna efter beslutet om tilldelning, samt lämpliga sätt för offentliggörande fastställs med hänsyn till det specifika priset.

Anordnandet och förvaltningen av priser ska inkluderas i beräkningen av lägsta beloppet på 85 % enligt artikel 9.3 i Life-förordningen.

Exempel på priser som finansieras av Life-programmet är Green Leaf, Green Capital Awards, European Business Award, Natura 2000-priset, initiativ inom klimatpakten etc.

5.3 Verksamhet till stöd för investeringar, inklusive blandfinansiering

5.3.1 Stöd till finansiering av tekniskt bistånd för investeringar inom miljö och klimat

I investeringsplanen för den europeiska gröna given fastställs att gröna investeringar och ekonomin i allmänhet behöver förstärkas ytterligare sett till tekniskt bistånd för att på ett proaktivt sätt kunna utveckla omfattande investeringskanaler. Dessutom betonas i planen vikten av tekniskt bistånd för att främja naturkapital, klimatåtgärder och naturbaserade lösningar.

I de omfattande investeringskanalerna bör man fokusera på projekt som bevarar, återställer, förvaltar och stärker naturkapital eller som leder till koldioxidupptag, i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald, handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, EU:s nya strategi för anpassning till klimatförändringarna och annan relevant politik.

De primära syftena med projektet för tekniskt bistånd inom rådgivningscentrum för InvestEU kommer att vara att stötta projekt med fokus på begränsning av klimatförändringar, klimatanpassningar och/eller skydd och förstärkning av naturkapitalresurserna. Dessutom ska det användas för att utveckla den cirkulära ekonomin. Man kommer även att fokusera på projekt som bidrar till klimatreiliens och/eller säkerställer hållbar förvaltning av naturresurser.

För att kunna utveckla projektkanalerna och genomföra dem i praktiken kommer två kompletterande åtgärder att genomföras:

- (1) Ekonomiskt bidrag till rådgivningscentrum inom InvestEU-programmet. Genom rådgivningstjänsterna kommer man att identifiera, utveckla och förbereda projektet för InvestEU-programmet. Syftet är att främja och stötta gröna investeringar och reproduktion av gröna projekt/utökade projekt, där de främsta projektmålen är klimatanpassning och/eller skydd och förstärkning av naturkapitalresurser. Det kommer även att på begäran inkludera rådgivningstjänster för att göra andra investeringsprojekt grönare.
- (2) Ett tillfälligt ekonomiskt stöd i form av bidrag (se avsnitt 4.1.3.3) eller blandfinansiering (om bidragen kompletteras av återbetalningspliktiga finansieringskällor, som stöd, finansiering med eget kapital eller budgetstöd som finansieras på andra sätt än genom Life).

5.3.1.1 Den gröna delen av rådgivningscentrumet

Syftet med rådgivningscentrumet inom InvestEU är att tillgängliggöra avancerat tekniskt bistånd som en viktig genomförandeåtgärd till stöd för en grönare ekonomi och för de förväntade investeringarna.

InvestEU:s rådgivningscentrum riktar sig till de investeringar som krävs för att till fullo genomföra EU:s politik och lagstiftning inom miljö- och klimatområdet och för att hantera större miljöutmaningar som att skydda och återställa vårt naturkapital genom att stärka ekonomin och dess cirkularitet enligt den europeiska gröna given.

Målet med Lifes bidrag till InvestEU:s rådgivningscentrum är att hjälpa offentliga och privata investerare och relaterade aktörer att identifiera och utveckla investeringsprojekt, som bidrar till att bevara, återställa, förvalta och stärka naturkapitalet. De kan också bidra till koldioxidupptag och klimatreiliens, till stöd för t.ex. EU:s strategi för biologisk mångfald, planen för cirkulär ekonomi samt EU:s nya strategi för anpassning till klimatförändringarna.

Specialistkunskap kommer att identifieras 1) direkt på marknaden och 2) genom rådgivningspartner, för att tillhandahålla tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad för att kunna identifiera och utveckla offentliga och privata gröna investeringar. Vid behov kan detta inkluderas som stöd för att göra andra investeringar grönare. I förekommande fall kommer

experterna delta i ömsesidig utbildning och erfarenhetsutbyte för att förbättra förmågan att identifiera, främja och strukturera gröna investeringsprojekt i EU.

Efter den tid som krävs för att bygga upp en kärna av expertis och för att träffa avtal med rådgivningspartner förväntas mobiliseringen av expertisen i stor utsträckning ske gradvis.

Sedan starten har åtgärder som syftar till att möjliggöra proaktiv identifiering av möjliga investeringar och kapacitetssuppleering hos relevanta berörda parter genomförts.

Beloppet som avsätts för dessa rådgivningstjänster kommer att bero på hur efterfrågan utvecklas. Förväntningarna är att beloppet som avsätts för rådgivningstjänster under 2021–2024 inom delprogrammen Natur och biologisk mångfald, Cirkulär ekonomi och livskvalitet samt Begränsning av och anpassning till klimatförändringar inte kommer att överstiga 35 miljoner euro. Beloppet kommer att vara ett komplement till återbetalningspliktiga stöd som tillhandahålls inom InvestEU och kommer att vara inriktat på tjänster för tekniskt bistånd och kan vid behov tilldelas genom direkt eller indirekt förvaltning.

Outnyttjade medel kommer att omfördelas till bidrag.

5.3.1.2 Blandfinansiering

Där så är lämpligt kan stödet för gröna investeringar ges i form av blandfinansieringsinsatser.

En blandfinansieringsinsats kan definieras som en kombination av olika stödformer:

- **minst ett återbetalningspliktigt stöd** (budgetgaranti och/eller finansiella instrument) som finansieras av InvestEU eller andra finansieringskällor och
- **ett icke återbetalningspliktigt stöd** som finansieras av Life som överensstämmer med de politiska målen och urvalskriterierna.

Life-bidragsavtalet kommer att användas på ett strategiskt sätt för att locka ytterligare finansiering till viktiga investeringar. Genom att samordna resurser innebär blandfinansiering en möjlighet att förverkliga investeringar genom att varje finansiär kan påverka sina egna medel vilket säkerställa bättre samordning av det offentliga stödet från kommissionen och andra finansiärer för att uppnå EU:s politiska mål.

Blandfinansiering kan användas för att underlätta reproduktion av projekt eller för att stötta identifiering och främjande av möjliga gröna investeringar.

Inom InvestEU-programmet kan blandfinansiering skapa möjligheter för att skydda och stärka naturkapital, vilket även inkluderar begränsning av klimatpåverkan och klimatanpassning, som inkluderas och utökas inom projekten. Blandfinansieringsinsatsernas bidragsavtal kan skapa incitament för att främja en större effekt av de politiska målen som stöttar delen av projektet som inte täcks av banker eller tillhandahåller större garantier för investerare.

Om en blandfinansieringsinsats inte kan genomföras kan dessa medel användas för att finansiera bidrag. Outnyttjade medel kan även omfördelas till bidrag.

Det högsta beloppet som tilldelas för bidragsavtalet för blandfinansieringsinsatser kommer att vara 15 miljoner euro under perioden 2021–2024.

Kommissionen kommer varje år att rapportera till Life-kommittén om förberedande undersökningar och möjliga utvecklingar av blandfinansieringsinsatsen.

5.3.2 Stöd för finansiering av energieffektiva och förnybara energiinvesteringar

Outnyttjade medel för ekonomiskt stöd kommer att omfördelas till bidrag inom delprogrammet Övergång till ren energi.

5.3.2.1 Ekonomiskt stöd till tekniskt bistånd för energieffektivitet och förnybara energiinvesteringar

Indirekt förvaltning av det ekonomiska stödet för tekniskt bistånd för energieffektivitet och förnybara energiinvesteringar för byggnader och som sparar energi och minskar utsläppen, som Elenainstrumentet⁴².

Instrumentet förvaltas av EIB inom programmet Horisont 2020 för perioden 2014–2020, föregångaren till delprogrammet Övergång till ren energi. Genom Elenainstrumentet tillhandahålls bidrag för tekniskt bistånd till investeringar inom energieffektivitet och förnybara energiinvesteringar med inriktning på byggnader och innovativa transport- och mobilitetsprojekt i städerna som sparar energi och minskar utsläppen.

Inom ett sådant instrument ges ekonomiskt stöd för projektutvecklingstjänster i relation till all verksamhet som krävs för att utveckla och mobilisera ekonomin för ett investeringsprogram som till exempel inkluderar följande: genomförbarhetsstudier, designstudier, programstrukturering, affärsplaner, energirevisioner samt sammanslagning av mindre projekt för att skapa lönsamma paket. Kostnader som rör själva investeringsprogrammet för till exempel maskinvara är inte stödberättigade.

Genomförandet av den här typen av instrument omfattas av särskilda fördelningsöverenskommelser mellan Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska kommissionen. Elena tillhandahåller ekonomiskt stöd till den slutliga stödmottagaren enligt de former som anges i fördelningsöverenskommelserna.

Stödet för tekniskt bistånd till investeringar inom energieffektivitet och förnybar energi får inte överstiga 45 miljoner euro under perioden 2021–2024.

5.4 Stöd till finansiering av andra åtgärder inom indirekt förvaltning

Enligt artikel 62.1 c i budgetförordningen kan kommissionen delegera budgetgenomförandeuppgifter till olika partnertyper, som internationella organisationer, decentraliserade myndigheter och offentligrättsliga organ, inbegripet medlemsstatsorganisationer.

Urvalet av personer och enheter som anförtrots genomförandet av medel från unionen ska vara transparent och motiverat med tanke på åtgärdens art och får inte ge upphov till en intressekonflikt.

Enligt artikel 154.3 i budgetförordningen ska kommissionen säkerställa att enheter som delegerats budgetgenomförandeuppgifter uppvisar en nivå av ekonomisk förvaltning och skydd av EU:s ekonomiska intressen som är den samma som i kommissionen.

Kommissionen är även i fortsättningen ytterst ansvarig för EU:s budget och meddelar Europaparlamentet och rådet om de åtgärder som genomförs av de ansvariga enheterna och personerna.

5.4.1 Ekonomiskt stöd för annan indirekt förvaltningsverksamhet inom miljö- och klimatområdet

Tillfälliga bidragsavtal kan tecknas med internationella organisationer, decentraliserade myndigheter och offentligrättsliga organ, inbegripet medlemsstatsorganisationer, för att tillhandahålla begränsat stöd för tillfällig verksamhet av allmänt intresse.

Exempel på indirekt förvaltningsverksamhet som tidigare finansierats av Life-programmet är en undersökning från OECD för att visa värdet av betalningsviljan för att undvika allvarliga hälsoeffekter vid exponering för kemikalier eller uppdateringen av vägledande rekommendationer och information om hälsorisker med luftföroreningar i Europa, som genomförts av WHO.

⁴² <https://www.eib.org/en/products/advising/elena/>.

En icke uttömmande förteckning över åtgärder som planeras för perioden 2021–2024 inkluderar följande projekt:

- Internationellt informationsutbyte om användningen av bästa tillgängliga teknik för att reglera utsläpp från industrin – fas III – som ska genomföras av OECD.
- En alleuropeisk handlingsplan för störar som ska genomföras av sekretariatet för Bernkonventionen (Europarådet).
- Uppdatering av vägledningen om handlingsplaner för hälsa vid värmeböljor som ska genomföras av Världshälsoorganisationens europeiska centrum för miljö och hälsa.

Det preliminära beloppet som tilldelats den här typen av åtgärder som genomförs med indirekt förvaltning av GD miljö och GD klimatpolitik är tre miljoner euro för perioden 2021–2024.

5.4.2 Ekonomiskt stöd för att aktivera investeringar från den privata sektorn inom energieffektivitet

Bidragsavtal med Unep för att aktivera investeringar från den privata sektorn inom energieffektivitet genom finansinstitutsgruppen för energieffektivitet inom ramen för kapitel 2. ”Förbättra klimatneutralitet och ren energi” i bilagan till samförståndsavtalet mellan Europeiska kommissionen och Förenta nationernas miljöprogram för samarbetsperioden 2020–2024 som överenskommits av Europeiska kommissionen och Unep.

Finansinstitutsgruppens verksamhet innebär ett stort bidrag för att påskynda privat finansiering för energieffektivitet genom att för närvarande fokusera på den europeiska gröna given och inom ramarna för EU:s återhämtningsplan.

Finansieringsprogrammet för Förenta nationernas miljöprogram ska ansvara för genomförandet av finansinstitutsgruppens verksamhet enligt de villkor som anges i bidragsavtalen.

Det ekonomiska stödet till Unep ska inte överstiga 0,6 miljoner euro för perioden 2021–2024.

5.5 Projekt som finansieras genom andra finansieringsformer som ska inkluderas i de 85 % som anges i artikel 9.3

Enligt artikel 9.3 ska minst 85 % av budgeten för Life-programmet gå till bidrag, till projekt som finansieras genom andra finansieringsformer i den utsträckning som anges inom det fleråriga arbetsprogrammet och till finansieringsinstrument inom blandfinansieringsinsatser.

Verksamhet som kan betraktas som beräkningen av det lägsta tröskelvärdet på 85 % enligt artikel 8.2a är följande:

- Priser och officiella utmärkelser inklusive samtliga relaterade utgifter (t.ex. Green Leaf och Green Capital Awards, European Business Award, Natura 2000-pris).
- Stöd, expertutbyten och nätverkande för att förbättra de olika berörda parternas deltagande när det gäller utformning, genomförandet och verkställandet av EU:s politik för miljö och klimat (t.ex. plattformen för kolregioner i energiomställningen, klimatpakten, borgmästaravtalet för klimat och energi, Green Cities Accord, marknadsplatsen för ekonomi i energieffektiviteten, Europeiska veckan för hållbar energi, forumen för investering i hållbar energi, industriforumet för ren energi med inriktning på förnybar energi, nätverkande till stöd för Lifes nationella kontaktpunkter, inklusive utbildning, ömsesidigt lärande och evenemang för erfarenhetsutbyte).
- Kapacitetsuppbyggnad och fortbildning samt andra stödtyper för medlemsstater och andra aktörer som arbetar för genomförandet av EU:s lagstiftning och politik, inklusive tekniskt bistånd för att identifiera och lyfta fram gröna investeringar, expertgranskningar, utvecklingen av vägledning och utbyte av bästa praxis (TaieX-EIR Peer-to-Peer-

programmet, samarbete med nationella domare, kapacitetsuppbyggnad för medlemsstaterna kring utveckling av nationella utsläppsinventeringar, databasen Deep (De-risking Energy Efficiency Platform) etc.).

- Stöd till datainsamling, it-system, databasundersökningar och särskilda organ som gör det möjligt för berörda parter att nå och/eller använda miljö- och klimatuppgifter (t.ex. Lucas-undersökningen, skogsinformationssystemet för Europa (Fise), vatteninformationssystemet för Europa, innovationsobservatoriet för industriutsläpp, Europeiska nätverket för information om främmande arter, EU:s observationsgrupp för energifattigdom, Life-projektets resultatdatabas).
- Korrekt funktion och säkerhet för EU:s utsläppshandelssystem (unionsregistret) och tillhörande tillämpningar (övervakning, rapportering, verifiering och ackreditering, nationellt utsläppstak, reserven för marknadsstabilitet) inklusive auktionsplattformen.
- Indirekt förvaltning genom internationella organisationer (som WHO, OECD, UNFCCC, Unep, FAO, IEA, EIB) för att uppnå målen i artikel 3 i Life-förordningen (t.ex. indirekt förvaltning för tekniskt bistånd till energieffektivitet och instrument för förnybar energi för byggnader som sparar energi och minskar utsläppen).

Kommissionen rapporterar till kommittén varje år om beloppet som fördelats till dessa projekt under föregående år.

6. KUMULATIV FINANSIERING

I vissa fall kan Life-medel användas för att lägga till, komplettera eller kombinera finansiering från andra EU-program. Detta kan till exempel användas för att främja, lägga till eller styra särskild verksamhet mot viktiga miljö- eller klimatfrågor inom andra program.

Dessa typer av finansiering syftar till att utveckla samordnade insatser för att optimera synergier och/eller uppnå särskilda mål inom Life-programmet. De syftar till att säkerställa bättre effektivitet för att förbättra samordning av stödet till de slutgiltiga stödmottagarna.

Kumulativ finansiering kan användas för att finansiera bidraget från Life till exempelvis ansökningsomgångar, särskilda bidrag, anbudsförfaranden eller blandfinansiering som finansieras tillsammans med andra EU-program och finansiella instrument.

6.1 Förvaltningsmetod

Verksamheten kommer att skötas direkt av kommissionen eller av ett genomförandeorgan. En indirekt förvaltningsmetod kommer att användas om det är motiverat för verksamheten.

6.2 Genomförandeorgan

Om fler än en organisation kan sköta förvaltningen av dessa verksamheter, är det organisationen som förvaltar de verksamheter som är mest likartade som väljs ut, mot bakgrund av verksamheternas syfte och innehåll.

6.3 Bestämmelser för genomförandet

Verksamheten kommer att förvaltas genom att i så stor utsträckning som möjligt respektera de aktuella reglerna för de berörda programmen.

Om reglerna skiljer sig åt och/eller för att undvika överbelastning på de sökande, kommer reglerna som ska gälla att väljas ut för att säkerställa att genomförandet sker ändamålsenligt, för största möjliga deltagande och för att göra det enkelt för eventuella sökande.

Ansökningsomgångar eller anbudsförfaranden ska presenteras korrekt på programmets webbplats.